

VÁROSUNK GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 180 Ft

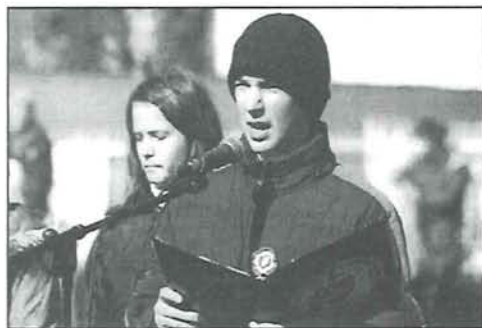
XVII. évfolyam 4. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2010. április

Húsvéti ajándék az Olvasóknak +4 oldal!

Lapunk áprilisi száma 24 oldalas!

A tartalomból:

Városi ünnep március 15-én - 11-12. oldal

Békés Megyei Közgyűlés Gyomaendrődön
- Domokos László elnök - 12. oldal

Budapesti endrődi találkozó
- 13. és 24. oldal

Búcsú Dr. Szilágyi Ferenctől

Kedves Eszter és Ildikó Asszony!
Tisztelt gyászoló Család!
Együttérző Barátok, Ismerősök!

Még zsigereinkben érezzük a hosszúra nyúlt tél hideg szorítását, de a felmelegedő napok már a tavaszt, a „tavaszi füzek” hirdete megújulást jelzik.

Már a frissülő természetben emelkedik a lélek, de az örömben megálljt parancsolt a végzet.

A tavaszba fordult télben, itt a templomkertben, még az ősz hangulatát idéző, enyészet virágai, a fákon ragadt, azokról zizegve hulló száraz falevelek, mint a lélekharang, búcsúzóhoz szólítanak.

Ismét az élet és a halál értékrendje lett úrrá rajtunk.

A végső tiszteletadás e fájdalmas percében megrendült, de mégis reményteljes lélekkel állok a magyar nyelv, az irodalom, a költészet nagy egyénisége, iskolateremtő professzora, a Mezőtúri Református Alma Mater Igazgatótanácsának volt elnöke, nagynevű elődöm, Szilágyi Ferenc földi hamva mellett, hogy az Iskola tanárai és diákjai, az öregdiákok, a tisztelők és a barátok nevében egy utolsó istenhozzadót mondjak.

Nehéz a búcsú nekünk, itt maradottaknak. Úr tátong a lelkünkben, betölthetetlen űr!

Emberi kiválóságait innen, a szomszéd-ból, a Kossuth utcai családi házból hozta. Irodalmi vénája is itt nyiladozott, hiszen első sikereit még elemistaként az itt írott zsengei aratták.

Az igazi szárba szökkenés már Túron, az ősi református Alma Mater nagynevű irodalomtanárainak bábáskodásával az ottani önképzőkörben történt.

Pályája innen kristálytiszta égyenes és

emelkedő.

Eötvös Kollégium, magyar-angol szakos tanári oklevél, melyet 1953-ban szerzte meg.

Tanított mohácsi és miskolci gimnáziumokban, dolgozott szerkesztőként a Magyar Diafilmgyártó Vállalatnál, de az igazira, a tudományos pályára, a Nyelvtudományi Intézetben, aztán a Petőfi Irodalmi Múzeumban, majd a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen talált rá.

Az alakuló Károli Gáspár Református Egyetemen a Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet igazgatói és a Bölcsészettudományi Kar dékáni feladatait is ellátta. Több tudományterületen is maradandót alkotott.

Tudományos életműve az 1958-ban le-tett doktori szigorlatától kezdve egyenletesen gazdagodott.

Csillaga fo- (folytatás az 5. oldalon)

**Krisztus föltámadt!
Valóban föltámadt!**

**Minden Kedves Olvasónknak
áldott, allelujás
húsvéti ünnepeket kíván
az Endrődiek Baráti Köre és a
Szerkesztőség!**

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

Emlékezés az 1935-ös csendőrsortúz áldozataira

Mint minden évben, az idén is március 20-án az endrődi templomban szentmisét ajánlottunk fel az 1935-ös csendőrsortúz áldozataiért.

Iványi László tb. kanonok, plébános felsorolta az áldozatok nevét:

1. Gellai István cipész, 23 éves, Csúvár Erzsébet férje
2. Pribóczki István munkás, 63 éves, Hegedűs Borbála férje
3. Farkasinszki Lajos kosárfonó, 38 éves, Varjú Ernesztia férje
4. Fülöp Mária 44 éves, Polányi József munkás neje
5. Lapatinszki Veronika 30 éves várandós anyja, Gyuricza Bálint munkás neje
6. B. Kovács Lajos gyomai napszámos,
7. Mészáros Gyula
8. Roó Gáspárné Dinya Franciska, aki több mint két hónappal később, a gyulai kórházban hunyt el
9. Timár Vince

Ezután rávilágított arra, hogy nemcsak a halottak az áldozatok, hanem azok az életben maradt családok is, akik elvesztett hozzátartozójukat gyászolták és gyászolják ma is.

Ez a nap Endrőd örökös gyásznappja, nem szabad, hogy a feledés homálya borítsa.

Szentmise után a jelenlévők kivonultak a Hősök terére az áldozatok emlékművéhez, ahol Várfi Andás polgármester, Dr. Csorba Csaba jegyző és Lehóczkiné Timár Irén képviselő elhelyezték a város koszorúját, majd Iványi László kanonok az egyházközség nevében, Ladányi Gáborné az Endrődiek Baráti Köre és Dr. Szilágyi Ferencné a Honismereti Egyesület koszorúját helyezte el. Ezután még többen virággal, gyertyagyújtással emlékeztek e tragédia áldozataira.

Helyreállítjuk a megrongált II. világháborús emlékművet

A januári számunkban már jeleztük, hogy a II. Világháborús emlékműről ellopott névtáblájának helyreállítását kezdeményezte a helyi KDNP. Ehhez várjuk civilszervezetek, intézmények, cégek és magányszemélyek csatlakozását illetve támogatását. Számlaszámunk az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezethél:

53200015-33419682
Nemzetközi: HU79
5320 0015 3341 9682

0000 0000 TAKBHUHB

Megjegyzésként írjuk oda az átutaló nevét és a célt: emlékmű-felújítás

Eladó

- Endrőd, Dózsa u. 9. sz. lakóház: 3 szobás, összkomfortos (916 m² udvar, a ház ebből kb. 100 m²)
- Ridegvároson 2 föld: 0,1367 HA és 0,732 HA
- BL-7 dízelmotor darálóval és fűrészgéppel
- kézi kukoricamorzsoló
- prés, boroshordók, traktor pótkocsi, vetőgép

Érdeklődni lehet az endrődi plébánián:
Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel.: 20/9457-843 vagy 66/283-940

FIATALOK FIGYELEM!

Április 9-én pénteken este 7 órától 11-ig
**ÉJSZAKAI PINPONGOZÁST
SZERVEZÜNK!**

Aki szeretne mozogni, beszélgetni, darts-ozni, kártyázni, stb., az jöjjön el és csatlakozzon kezdeményezésünkhöz!

AKIT ÉRDEKEL, ANNAK ITT A HELYE!

HELYSZÍN:

Gyomaendrőd, Endrődi Községi Ház (Blaha u. 21.)
Minden kulturáltan szórakozni vágyó fiatal szeretettel várunk!
Belépés ingyenes!

Az Endrődi Községi Ház áprilisi programja

április 06. 17. 00 KDNP gyűlés
április 07. 16. 300 Barátság Klub
április 08. 19. 00 Endrődi Gazdakör
április 09. 19. 00 Éjszakai ping-pongozás
április 11. 6. 00 Szavazás
április 12. 15. 00 Nyugdíjas Klub
április 12. 19. 00 Jóga
április 14. 16. 30 Barátság Klub
április 16. 14. 30 Árusítás
április 19. 19. 00 Jóga
április 20. 15. 30 Árusítás
április 21. 16. 30 Barátság Klub
április 22. 19. 00 Endrődi Gazdakör
április 23. 19. 00 Éjszakai pingpongozás
április 26. 19. 00 Jóga
április 27. 10. 00 Budai Bábszínház gyermek műsora óvodásoknak
április 27. 14. 00 Árusítás
április 28. 16. 30 Barátság Klub

FELHÍVÁS

Az Endrődi Községi Ház (eredeti neve: KATOLIKUS NÉPHÁZ) idén 80 éves. Az ünnepélyes megemlékezés május elején lesz.

Kérjük kedves Olvasóinkat, hogy akinek van olyan fényképe, amely valamilyen eseményt, rendezvényt ábrázol és a Népházhoz köthető, másolás céljából juttassa el hozzánk.

Ezen kívül szívesen veszünk bármilyen írásbeli visszaemlékezést is a fenti témában.

Szeretnénk ezeket az emlékeket közzétenni.

Köszönettel: Ungvályi János: T: 06 30 294 0650
Giricz László: T: 06 30 425 4512

Önök joga van tudni...

hogy miről döntött a Képviselő-testület márciusban

A márciusi Képviselő-testületi ülés a szokott módon, a polgármesteri beszámolóval vette kezdetét közepesnek mondható érdeklődés mellett. Az eseményekben gazdag programból megtudhattuk, hogy volt a városban játékonysági vacsora a Rózsahegyi Kálmán Kistérségi Általános Iskola Szülői Munkaközösségének szervezésében, illetve díjátadás Szerető József tanulónak, aki 2010. március 6-án 1000 m-es futásban 2. helyezést ért el. **Eredménye: 3: 05, 78 perc.** A versenyre Budapesten a SYMA Sport-és Rendezvényközpontban került sor. Ugyanitt 2010 március 13-án Fedettpályás Serdülő Országos Bajnokságon **3000 m-en első helyezett** lett, ezzel új országos csúcsot felállítva. **Eredménye: 10:22,80 perc.** Felkészítő tanára: Vaszkán Gábor tanár úr volt.

A könyvbemutatóra a Határ Győző Városi Könyvtárban került sor március 3-án, ahol a könyvtár névadójának „Télikék” című könyvét ismertette Mezey Katalin, valamint szintén a könyvtár szervezésében történt az „Aranyfonál” mesemondó verseny is.

A programok között szerepelt egy lakossági fórum a közterület használatról, illetve egy tájékoztatóra is sor került neves szakértők meghívásával, a biomassza felhasználásáról a Polgármesteri Hivatal Dísztermében.

Március 12-én 10 év után ismét kihelyezett megyegyűlés volt városunkban, majd 13-án „Otthonunk Békés Megye” programozat vette kezdetét a Népház Kistérségi Konferencia-termében, amelyen részt vett Domokos László országgyűlési képviselő, a megyegyűlés elnöke is. Ezt az eseményt követte egy rendkívüli Képviselő-testületi ülés a Népház Községi Házában.

A beszámolóban megemlékezésre került még a színvonalas március 15-i ünnepség, amelynek szónoka az idei évben Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő volt, az ünnepi műsort pedig, a Kis Bálint Általános Iskola adta.

Vállalkozásfejlesztési Alapra pályázat kiírás

Mint már ismeretes a Képviselő-testület létrehozott egy úgynevezett Vállalkozásfejlesztési Alapot, melynek célja: a helyi vállalkozások fejlődésének támogatása, foglalkoztatás növelése, megtartása. A 2010. évi költségvetésben 16.000.000 Ft-ot különített el a Képviselő-testület erre a célra.

Az alapból pályázat útján nyerhető el támogatás kamatmentes hitel formájában évente két alkalommal március 31-ig, illetve második alkalommal augusztus 31-ig. A részletes pályázati felhívást a város honlapján lehet megtekinteni, illetve személyesen érdeklődni a Polgármesteri Hivatalban.

A Kner Imre Gimnázium Varga Lajos Sportcsarnok üzemeltetésével kapcsolatos kérelme

Gyomaendrőd Város Önkormányzata 2009. évben a Varga Lajos Sportcsarnok infrastrukturális fejlesztése érdekében pályázatot nyújtott be, amelyet sajnálatos módon elutasítottak. Ugyanakkor határozott arról is, hogy az üzemeltetéssel megbízza a Kner Imre Gimnáziumot 2010. március 1. napjával. Megtörténtek a Sportcsarnok átadásával-átvételével kapcsolatos intézkedések, melynek alapján az üzemeltető megfogalmazta a javítási-felújítási-teendőket.

Haladéktalanul elvégzendő munkák:

- fűtésracionalizálás
- vizesblokk teljes felújítása
- padlózat cseréje
- az üzemeltetéshez szükséges eszközök, gépek, felszerelések beszerzése

Ezen kívül meghatározásra kerültek a fizetendő díjkategóriák is, valamint az iskolák részére az ingyenes használat idejének megállapítása.

Beszámoló a kötvényből származó forrás 2009 IV. negyedévi menedzsmentjéről

Az önkormányzat 2008. február 27-én 6.316.000 CHF értékben, 10 éves futamidőre kötvényt bocsátott ki.

A pénzügyi tanácsadó, Csapó Ágnes elkészítette a kötvényből származó IV. negyedévi bemutató beszámolóját, és ismertette azt a Képviselő-testülettel.

A beszámoló teljes körű tájékoztatást nyújtott a kibocsátás időszakának pénzügyi hátteréről, a végrehajtott tranzakciókról, a jelenlegi aktív ügyletekről, a kibocsátás óta realizált kamat, hozam, és árfolyamnyereség alakulásáról. A mérleg pozitív lett, így egyúttal engedélyezte a Képviselő-testület a szaktanácsadasi munkáért fizetendő prémium bruttó összegének kifizetését is.

Szűnyogyérítés Gyomaendrődön

Éveken keresztül a „Körös Völgyi Települések Regionális Szervezete” elnevezésű, 14 tagból álló társulása folytatta le a közbeszerzési eljárást. Erre az évre vonatkozóan olyan döntés született, hogy minden település külön-külön kér ajánlatot.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata négy társaságtól kérte azt be. Ezek közül a Szemp-Air Kft., Rsz-Coop Kft. konzorcium által benyújtott pályázatot találta a legteljesebbnek, mint formai, mint tartalmi követelményekben, illetve ez a vállalkozás adta a legkedvezőbb árajánlatot is. A Képviselő-testület felhatalmazta a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére és a szerződés megkötésére.

Vasút tisztasági-idegenforgalmi közmunkaprogramban való részvétel

Gyomaendrőd Város Önkormányzata és Képviselő-testülete kiemelten kezeli a tartós munkanélküliek foglalkoztatásának elősegítését. Az idei évben is lehetőség nyílik a MÁV közreműködésével megvalósuló közmunkaprogramban részt venni, melynek gesztora Vésztő lenne. Várható időtartam, 6 hónap (2010. 05. 01. - 10. 31-ig). A programban 12 település 100 fővel vehet majd részt.

A program lehetővé teszi:

- a vasúti pályák környékének gyom- és hulladék mentesítését, illegális szemét lerakóhelyek felszámolását
- parkosítást, parkgondozást
- szabadtéri vízbefolyók rendbetételét
- a közutak környékének rendbetételét

A pályázat megvalósításához szükséges önerő, amely a várost terhel: 728.000 Ft

A közmunkaprogram végén az elnyert tárgyi eszközök (pl. tű- kasza) az illetékes önkormányzatnál fog maradni.

Önkormányzati belterületi utak forgalomkorlátozása

A város belterületén található utak mintegy 90%-a már szilárd burkolattal ellátott aszfaltzott út. Mint ismeretes, az utak megépítéséhez a lakosok részarányosan anyagilag is hozzájárultak, ezért közös érdek az utak állapotának megőrzése is. Sajnos az a tapasztalat, hogy néhányan nem törődnek az értékek megóvásával, így a járművekkel való közlekedésben gyakran a rövidebb földutakat használják céljaik eléréséhez, összesározza ezzel az aszfaltzott kövesutakat esős időben. Bár a KRESZ szabályozza ugyan az utak rendben tartását, ennek ellenére a sarat felhordó gépjármű sofőrje ezt gyakran nem teszi meg.

Leginkább érintett utcák: Balassi Bálint utca, B. Molnár utca, Zalka Máté utca

A fent leírt problémák megszüntetése érdekében a Képviselő-testület jóváhagyta azt a javaslatot, miszerint esős idő esetében kihelyezésre kerülne a zsákutca táblák, melynek kezelését a településőrök fogják végezni

Lehóczkiné Timár Irén
képviselő

FELHÍVÁS

A közmunkaprogram keretében hűsvétra ki lesznek takarítva a temetők. Kérjük, mindenki vigyázzon a tisztaságra, az elszáradt virágokat a konténerekbe tegyék, ne létesítsenek új lerakókat minden 10 méteren, mert a szél az egész temetőben széthordja a szemetet. Elhunyt szeretteink felé a szeretet és a kegyelet abban is megnyilvánul, ha vigyázunk a rendre és a tisztaságra.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld.

Új kenyér íz: lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

Dr. Szilágyi Ferenc

író, irodalomtörténész, nyelvész, költő, filológus
(1928-2010)

Innét indultam, s imé, ide tért az utam meg:
Szép Körösünk partja lett puha fészke a jó
S hü feleséggemmel s immár tova csak az ághegyi csillag
Jelzi utam: bármi nagy is ez a föld
Ennél szebb helyet soha nékem adni nem adhat -
Ághegyi túlról is két könnyes csillagi szemmel
Ezt a drága hazám, bölcsőhelyem keresem.

(Bölcsőhelyem Gyomaendrőd, 2008. IX. 7.)

1928. november 12-én született Gyomán. Édesapja dr. Szilágyi Ferenc járási tisztiorvos, a „paraszt-doktor”, „a közbaj orvosa”, akinek a *Vidéki orvos* című versében állít emléket. Édesanyja Szűcs Irén, „hű társam nekem ő: jobb felem, édesanyám”, Aese, Anyácskánk. Testvérei: Irén (1927) és Ilona (1930).

Tanulmányait Gyomán a Református Központi Elemi Népiskolában kezdte, majd középiskolás a mezőtúri Református Gimnáziumban folytatta. Mindkét hely, mindkét iskola meghatározó életében.

Gyoma... Kossuth utca, „hűvös, zöld alagút”, a legendás gesztenyefasor, Kner Izidor és Imre, Református Templom, Hármás- és Holt-Körös, Pocos... „Mióta eszemet tudom, az irodalom világa vonzott. Szülőházam (Gyoma, Kossuth u. 8.), s a szomszédos Kner Nyomda és Kiadó, a híres – szép Kner-kiadványok ösztönzőleg hatottak irodalmi érdeklődésemre. Legkorábbi irodalmi kísérletem és sikerem is Gyomához kapcsolódik.”

Pocos... „...itt szálltam szabadon”, a Pocoskertben termett szülőjük, a fekete otelló, amit kipróbáltak, majd vastag falú szodás üvegekbe töltöttek, lefojtották, hogy a gáz ne tudja szétvetni... így dec. 3-án Ferenc napkor piros édes musttal koccinthatott a gyermek Ferenc s a másik két Szilágyi Ferenc (édesapa, nagypapa), „ők a piros otellóval, én a piros otelló mustjával”... s ez lett a színhelye azoknak a fantáziaérlelő játékoknak, melyeket Gyököcssy Zsolttal (a későbbi rendezővel) játszottak nyaranta, a *Fecskék és fruskák* c. regény szereplőit egymásra osztották, és egész nyáron az ő bőrükbe bújva beszéltek, viselkedtek...

Mezőtúr... a Református Gimnázium szellemisége egy életre szólt, hiszen a tudáson kívül emberi tartása itt alakult ki... olyan diákok tanultak ebben az iskolában, mint Szép Ernő, Erdélyi József, Tamkó Sirató Károly... emberi helytállás, a közösséggért való tenni akarás, az egyén önmagával szemben támasztott magas erkölcsi normája... személyiségének, majdani életének is alappillérei... Később az iskola történetét öt kötetben dolgozta fel, dékánként pedig sokat tett azért, hogy a mezőgazdasági gépészeti középiskolává deformálódott régi, közel 500 éves nagyhirű gimnázium visszanyerje

eredeti arculatát... „Hazai református közösség”- emlegette gyakran... itt érettségizett, 1947-ben.

Irodalmi érdeklődésének megfelelően a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészkarára iratkozott be, magyar – angol szakra. 1953-ban szerzett középiskolai tanári oklevelet. Mohácson és Miskolcon tanított. Szakdolgozatát magyar nyelvészetből, Csokonai költői nyelvéről írta, s ennek alapján került az MTA Nyelvtudományi Intézetébe (1953 -55 és 1963 -1970 között) tudományos munkatársként. 1955 -1963 között a Magyar Diafilmgártó Vállalat felélős szerkesztője.

1956-ról így vall: „... az a 12 nap fölért egész addigi életemmel...”. Lírai naplója 1956 tragikus és örömteli eseményeiről 1994-ben jelent meg, *Világ csodája* címmel. 1958-ban bölcsészdoktorátust szerzett, 1966-ban a nyelvtudomány kandidátusa lett. 1971-73 között a Petőfi Irodalmi Múzeum, majd 1974 -93 között a debreceni Kosuth Lajos Tudományegyetem Irodalmi Tanszékének tudományos főmunkatársa. Innen került – 1993-ban- a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézetének élére: a Bölcsész-tudományi Kar dékánja lett.

„A nyelv emberéletünk csodája: ember voltunk varázslatos eszköze. Általa tudjuk magunkba fogadni a világot, általa tudjuk magunkat átadni a világnak”- ajánlja nyelvészként A magyar szókincs regényét Olvasóinak. – „Ha magyarok akarunk maradni, ragaszkodnunk kell nyelvünk helyességéhez és tisztaságához”- írta a *Fejtsünk szót!* c. művében. Pais Dezső tanítványa volt, de hatottak rá Horváth János munkái is.

Egész életében szenvedett a csúnya szavaktól, durva beszédétől. Igazi nyelveművelőként harcolt a nyelvi „betegségek”, „járványok”, a szellemi – nyelvi „környezetszennyezés” ellen. A Magyar Rádióval hosszú, 30 éves munkakapcsolata volt, ahol élőszóban adott hangot a magyar nyelv iránti elkötelezettségének. De a nemzeti értékeket minden írásában védte: a magyar karaktert veszélyeztető nyugati divathullámok ellen... a stilisztikai témákban... a kuruc- kor levelezésében... A *világ nyelvatlasza* c. kiadványt üdvözlő írásában, amikor megjegyzi, hogy „hiányzik belőle a széky rovásírás, pedig ennek is van nemzetközi irodalma”... Mäshol figyelmeztet: „Ne engedjünk a patópálos tunyaságnak, amikor nemzeti nyelvünk eredetiségének, sajátos ízeinek, értékeinek, jellemének megőrzéséről van szó...”

1994-ben az irodalomtudomány kandidátusa. Irodalomtörténészként a 18. századot kutatta... Csokonai, Kazinczy és Körösi Csoma Sándor életét és munkásságát... elsősorban Csokonai összes műve kritikai kiadásának sajtó alá rendezője (5000 oldalas textológiai munkája irodalomtörténeti jelentőségű... fél évszázadon keresztül foglalkozott Csokonaival). Körösi Csoma Sándorról és Zrínyi Miklósról írt regényei az ismeretterjesztést szolgálták. Körösi Csoma alakja még diákként nyugtázta le, de szellemisége, példája egész életében jelen volt. (Regényt, drámát és epigrammát írt róla - hozzá... még a dardzsilingi sírhoz is elzarándokolt... beszédet mondott a tudós születésének 200. évfordulóján, 1994-ben.)

„Mindig irtam verseket – mondta a költő Szilágyi Ferenc. – Minden évből van úgy 5-600 versem, évenként dobozolva.” 62 éves, amikor megjelent első verseskötete *Csalánok és ibolyák* címmel (1990), majd ezt követte a *Parainesis epigrammatica* (1996), *Hét szűk esztendő* (1998), *Hon – vágy* (2005), *Magyar Athenas* (2009). Évek alatt rendszeresen jelentek meg versei különböző lapokban: *Hitel, Bárka, Édes Anyanyelvünk, Reformátusok Lapja, Új Horizont, Lyukasóra, Holmi, Városunk*...

Szülőföldjére hetvenegy évesen költözött vissza. Erről így beszélt: „Nagyon érdekes fordulat ez egy író életében, hogyha ugyanott bejárja ugyanazokat a tájakat, épületeket, melyek a pszichológusok és orvosok szerint is a döntő első tíz évben körülvették és elindították. És most lemérheti egyrészt maga írói, költői álmait és az egész akkor elképzelt jövőt, világot hét évtized múlva a megvalósítottal, illetve maga életében megvalósulttal egybe vetheti. Rendkívül érdekes és izgalmas dolog.”

Az utolsó tíz év is tevékenyen, a tudós elme kutató – alkotó munkájával telt. A gyomai Szülőföld és az Endrődiek Baráti Körében is dolgozott. Előadásokat tartott Gyulán, Mezőtúron, Gyomán, Endrődön... Eljárt a gyomai és az endrődi iskolákba is beszélgetni a gyerekekkel. Hallgatói, barátai, tisztelői sokat kaptak, tanultak tőle az itthoni évek alatt, de felkeresték régi tanítványai is, akikkel haláláig tartotta a kapcsolatot.

Nagy, nemzetépítő reformátori munkája: bibliafordítói tevékenysége. „Az életemet alakító Károli- biblia...”, az 1905 – 1908-as át-

dolgozás nyelvi korszerűsítése, amely Nagyváradon, hat protestáns lelkész bevonásával készült. Ebben a munkába kapcsolódott bele: a különféle átdolgozások végső egyesítése, „szuperlektorálása” feladattal. (Korábban a magyar nyelv- és stílustörténet, magyar művelődéstörténet kutatási területe volt, így nem véletlenül nevezték az utolsó polihisztorok egyikének.)

Néhány éve súlyos betegségből gyógyult ki, felesége (Szilágyi Ferencné Németh Eszter) odaadó gondoskodása, féltő – óvó szeretete és orvosai segítségével. Az új esztendő, 2010 eleje azonban ismét kórházban találja, s néhány hét alatt állapota annyira leromlott, hogy életét már nem tudták megmenteni.

2010. február 17-én fejezte be földi életét, 82 évesen.

Jókai Anna gyásztaírátában így búcsúzott: „... kiváló embert, különleges költőt veszítettünk el Ferencben, s nagy hazafit. Személyes találkozásaink alkalmával sokszor cseréltünk eszmét, baráti hívem volt. Most már Isten tenyerén, az ő mérlegén mérik; súlya van.”

Összeállította: Polányi Éva

***

lyamatosan emelkedett, és bevilágított az irodalomtörténet és a nyelvészet tudományterületeire; közben íróként, költőként is letette névjegyét a szellemi kiválasztottak oltárára.

Tanári és kutatói munkájára az igényesség, a pontosság, az enciklopédikus tudás volt jellemző. Hallgatói szerették türelméért, igazságosságáért és nagyon is emberi megnyilvánulásaiért. Szerethető ember volt, aki méltó is volt a szeretetre! Fontosnak tartotta, hogy sok-sok elfoglaltsága ellenére a fiatal nemzedék rendezvényein is részt vegyen, azokon magyarságának hangot adjon, igaz hazafiságra neveljen!

De ugyanilyen fontos volt számára a Türi Alma Mater egy-egy ünnepi eseménye, tanévnyitója, évzárója, az öregdiákok találkozója, egy ünnepi istentisztelet, vagy egy hétköznapi, az Iskola jelenét, jövőjét szolgáló megbeszélés.

Részt vett a tudományos utánpótlás nevelésében.

Nem annyira egy-egy tehetséges hallgató egyéni pályáját vagy egyes aspiránsok munkáját, mint inkább nagyobb hallgatói-oktatói csoportok tudományos fejlődését, egyetemi doktori disszertációinak elkészítését kísérte figyelemmel.

Széleskörű tájékozottsága, hatalmas publikációs tevékenysége, könyveinek és tanulmányainak a tudományterület szinte egészére kiterjedő tematikája, költészete, irodalmi munkássága, iskolatörténeti értekezése, a Türi Alma Mater történetének feldolgozása mind, mind, olyan hiánypótló alapművek, melyek képet adnak tehetségéről és szorgalmáról, az alkotó ember szüntelen tenni akarásáról.

Negyven könyve, talán ezernél is több publikációja jelent meg, és csak a teremtő Isten tudja, hogy óriási életművéből, fel nem dolgozott hagyatékból egy szakszerűen válogató kéz hány és hány újabb, kiadásra érett anyagot tud majd összeállítani.

Életművének csupán egyetlen, ám önmagában is hatalmas darabja az ötkötetes Csokonai Vitéz Mihály kritikai kiadás, amellyel az irodalomtudomány évszázados adósságát rendezte.

De ugyancsak emlékezetes és jelentős a Kőrösi Csoma Sándor-életműhöz kötődő munkássága is.

Nem feledkezhetünk meg négy verseskötetéről sem. Közülük a „Világ csodája” című, az 1956-os forradalmat megörökítő költői napló különösen közel áll mindnyájunkhoz, akik megéltük a forradalmat és annak gyalázatos eltiprását.

Nem véletlen tehát, hogy kutatási eredményeit és irodalmi munkásságát a tudományos élet az irodalomtudomány doktora címmel, a társadalom és az Egyház pedig számtalan ki-

Búcsú Dr. Szilágyi Ferencről

(folytatás az 1. oldalról)

tüntetéssel honorálta.

E hatalmas méretű munkásság mellett még volt ereje számos társadalmi-közéleti szerep elvállalására.

Életét mi sem jellemzi jobban, mint hogy ugyanolyan szorgalommal és alázattal vezette a Károly Gáspár Egyetem Bölcsészettudományi Karát, mint ahogy szervezte, egyengette a Türi Alma Mater, az ősi Református Gimnázium újraindítását, a megnesett fának újrazöldülését.

Megingathatatlan volt hitében!

Szobája falán mindenki számára olvashatóan ott függött egész életének vezérlő gondolata, Petőfi Apostolának hat örökérvényű sora: „Az isten tudja, mit cselekszik,

Magas tervébe nem lát a vak ember,
S kérdőre vonnunk őtet nem szabad.

Rákiülde a tengerre engem,
Lelkembe tette az irányítót,
Amerre ez vezet, megyek...”

S Ő ment, útvesztés, tévedés nélkül!

Mint a Református Doktori Tanács tagja, rendíthetetlenül dolgozott a Magyarországi Református Egyház megerősítéséért, az isteni kegyelem kiterjesztéséért.

Munkájához igen nagy segítséget kapott szerető hitvesétől, aki a hétköznapi apró, de örül gondjait példás szeretettel vette le férje válláról.

Az a hatalmas irodalomrendező és bibliafordító munka, mely élete utolsó éveit jellemezte, e harmónia nélkül bizonyára nem emelkedhetett volna ilyen magasságokba.

Mіндеzt végiggondolva bizony nem csoda, hogy Szilágyi Ferenc professzor úr távozásával irt hagyott maga után!

Itt élt közöttünk, adott volt a lehetőség, hogy jobban megismerhessük Őt, nyitott volt a találkozásra, tudása átadására, sajnos csak kevesen éltek vele.

Most érezhetjük csak igazán, Óriást veszítettünk! A szellem örökségét.

Szellemének láthatatlan lángja most, távoztával, földi porának zsarátnokából fölcsapva lobogón figyelmeztet! Jobban figyeljünk egymásra, jobban becsüljük meg az Istenadta tehetséget!

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Bizony mi is mondhatnánk a Halotti Beszéd szavaival, hogy por és hamu vagyunk,

és azzá is leszünk, de talán egy ilyen élet is bizonyítja, hogy a por és hamu világával szemben ott áll a szellem ereje és fénye is, amely beragyogja földi életünket.

Az, amit Szilágyi Ferenc hozzászólott a mi világunkhoz, az erőt ad ahhoz, hogy kövessük példáját hitünk megtartásában, az alkotásban, a kitartásban, a szellem világának szüntelen erőfeszítéseiben, az eredmények felmutatásában.

Bizunk abban, amiben ő is világeletében, hogy Istentől kapott tehetsége és szorgalma, Istenbe-emberbe vetett hite egyre tökéletesebb világot képes teremteni mindannyiunk számára és boldogulására.

Kedves Eszter!

Tisztelt Gyászoló Család!

Tudjuk és átérezzük a veszteséget, amely Professzor Úr távozásával érte az itt maradtakat.

Osztozunk a fájdalomban, hiszen közös fájdalmunk az, és kérjük a Jó Istent, adjon erőt annak elviselésére.

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Pár nappal halála előtt még az ágyánál ültem, fogta a kezemet. Jövőről, elvégzendő feladatokról, kiadatlan munkáiról beszélt. Nehezen, erejét megfeszítve, fel-felülve próbált ágyáról kitekinteni a számára oly kedves Holt-Körösrre. Tavaszra készült, de már látszott, hogy felkészült a végső találkozásra is. Akkor még kereste az odavezető utat, őszintén mondom, nem hittem, hogy rövid pár nap leforgása alatt megtalálja azt!

Kedves Professzor Úr!

Kedves Feri bátyám!

Nehéz felfogni a felfoghatatlant, hogy nem vagy többé, de vigasztal a tudat, onnan fentről, az örökkévalóságból figyelsz minket, és közben is jársz értünk.

Az elvetett mag szárbá szökken, a leírt szó az utódokban kiteljesedik.

Tavaszon dolgoz hétköznapiakkal, a munka gyógyírt hoz a fájdalomra, a sebek beforrnak, csak a hegek maradnak emlékeztetőül.

Temetünk, de nem feledünk.

Mi, keresztény emberek hitünkünkől fakadóan valljuk, hogy a halál csak átmeneti állapot, mögötte ott az élet, ott a végső találkozás.

Addig is Isten áldjon, borítson be és fogadjon magába az áldott anyaföld, nyugodj békében!

Dr. Latorcai János

Elhangzott a gyomai Református Templomban,
2010. február 27-én

Katolikus oldal

ÁPRILISI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor és 18 órakor. Hétköznapokon reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

Április 11-én és 25-én vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor.

Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor.
A szombat esti előesti mise vasárnapi mise.

Gyoma

Vasárnap fél 12-kor, hétköznap a templomi hirdetés szerint.

Nagyhét és Húsvét templomainkban	Endrőd	Hunya	Gyoma
Március 28. Virágvasárnap	8, 17	10	fél 12* IL
Április 1. Nagycsütörtök, az Utolsó Vacsora miséje	18	16	18 IL
Április 2. Nagypéntek			
keresztút az Úr szenvedése	9 15	16,30 17	17,30 18
Április 3. Nagyszombat			
Adoráció a szentsírnál Vigília, feltámadás	8-18 18**	9-15 15**	9-18 18 IL
Április 4. Húsvétvasárnap	10, 18	8	fél 12**
Április 5. Húsvéthétfő	10, 18	8	fél 12

* barkaszentelés, passió

** feltámadási körmenettel

IL = igeliturgia

KÖRLEVÉL

Kedves Testvérek!

Néhány nap múlva társadalmi életünk egy nagyon fontos eseményéhez érkezünk: országgyűlési választások lesznek hazánkban. Az Egyház Krisztustól kapott küldetése, hogy hirdesse az Evangéliumot minden embernek. Az Evangélium üzenete egyaránt érvényes a társadalom, a politika, az egyéni és a közösségi élet minden területére: "...a társadalmi tanítás az Egyház részéről nem (...) illetéktelen beavatkozás. Joga van a társadalmi szféra evangelizálására, (...) amelyben az ember élete zajlik, - hogy ott visszahangozza az Evangélium felszabadító üzenetét" (Az Egyház társadalmi tanításának compendiuma 70. p.).

2006-ban a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia imaévet hirdetett a nemzet lelki megújulásáért. Ebben a körlevélben írtuk: «Nemzetünk nagyon nagy bajban van, csak Isten irgalma menthet meg minket.» Sajnos helyzetünk azóta még tovább romlott, de a lelki megújulás vágya is erősödött. Mindnyájan tapasztaljuk az egészségügy, a közoktatás és a nevelés tragikus helyzetét, az emberek elszegényedését, a munkanélküliség növekedését, a becsületes munka leértékelődését, a közbiztonság hiányát, bizonyos nemzeti és etnikai kérdések politikai célú felhasználását, a család értékeinek lejárását, a családok gazdasági ellehetetlenítését, a vidék és a mezőgazdaság szomorú helyzetét. Mi, katolikus keresztények pedig évről-évre szembesülünk egyházi iskoláink és más intézményeink hátrányos megkülönböztetésével. Mindezeket tetézi az általános korrupció és az intézményekből való kiábrándulás. Sokan elvesztették a jövőbe vetett reményüket, és közömbösségbe merültek. Sokan mondják: nem megyek el választani, úgyis minden mindegy.

Mi, keresztények azonban nem oszthatjuk ezt a reménytelenséget. Sorsközösségben vagyunk egész népünkkel. Önmagunk, fiatalságunk, nemzetünk jövőjéért felelősek vagyunk Isten előtt. Emlékezzünk csak: egy-egy kórház bezárása, vagy vasútvonalak

ÁPRILISI ÜNNEPEK

1. csütörtök:	Nagycsütörtök
2. péntek:	Nagypéntek
3. szombat:	Nagyszombat
4. vasárnap:	Húsvétvasárnap
5. hétfő:	Húsvéthétfő
11. vasárnap:	Az Isteni Irgalmasság vasárnapja
13. kedd:	Szent I. Márton pápa és vértanú
16. péntek:	Szent Bernadett
18. vasárnap:	Húsvét 3. vasárnapja
21. szerda:	Szent Anzelm püspök, egyháztanító
23. péntek:	Szent Adalbert püspök és vértanú
24. szombat:	Szent György vértanú
25. vasárnap:	Húsvét 4. vasárnapja
28. szerda:	Chanel Szent Péter áldozópap, vértanú
29. csütörtök:	Sienai Szent Katalin egyháztanító
30. péntek:	Szent V. Piusz pápa

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László tb. kanonok, plébános

megszüntetése elleni tüntetés hozott-e eredményt? — Nem. Azt hallottuk: demokratikus országban erre csak választások hozhatnak megoldást. Hát most itt a lehetőség! Aki nem megy el választani, az eleve lemond arról a jogáról, hogy valamit is számon kérhesen, lemond gyermekei, szülei, hazája jövőjéről. Ezért számunkra, hívők számára a részvétel a választásokon **lelkiismereti kötelesség**.

De milyen pártot válasszunk, kire adjuk szavazatunkat? Itt két dolgot kell megfontolni. **Az első:** nyilván mi, katolikus keresztények csak olyan pártot támogathatunk, amelyik értékeli és támogatja a családot, segíti az oktatás-nevelés helyreállítását, értékeli a becsületes munkát és támogatja a munkahelyeket. Olyan pártot, amelyik kész felszámolni az általános korrupciót, megvédi az ártatlanokat és bünteti a bűnösöket, amely visszaállítja a közbiztonságot, rendet tesz az egészségügyben, és amelyik nem diszkriminálja anyagilag azokat a szülőket, akik gyermekeiket egyházi iskolába járatják. Természetesen, a választások előtt ezeket mindenki megígéri, de az is meg kell nézni, hogy a szép ígéretek hirdetői mit csináltak eddig.

A másik kérdés: ha úgy gondoljuk, van olyan párt, amelytől ezeket elvárhatjuk, akkor azt is meg kell fontolni, képes lesz-e arra, hogy kormányra kerülve ígéréteit végre is tudja hajtani. Szavazatunkkal ne támogassunk olyan pártot, amelyik sokak számára terjesztős ígéretekkel áll elő, de azokat megvalósítani nem képes.

Keresztény hitünkkel ellenkezik minden olyan liberális, a kereszténység alapértékeit támadó-kigúnyoló világnézet, amely tagadja az élet szentségét, az egy férfi és egy nő közötti házasságon alapuló családot, és amely, - miközben állandóan hivatkozik az emberi jogokra, - ugyanakkor mégis a pénz és a multinacionális tőke uralmát állítja a középpontba. **XVI. Benedek pápa** írta a „Caritas in Veritate” kezdetű enciklikájában, hogy «az a humanizmus, amely kirekeszti az Istent, embertelen humanizmus» (78. p.).

Fontosnak tartjuk ugyanakkor magyar voltunkat, nemzeti kultúránkat, melyet a kereszténység formált már több mint ezer éve, s azt a hazaszeretetet, amelyre Szent István óta minden magyar szent és boldog, nemzetünk minden nagyja tanított minket. Széchenyi Istvánnal valljuk: „egyetlen népnél sem vagyunk alábbvalóak.” De azt is meg kell jegyezni, hogy mi, katolikus keresztények Krisztus példájára nyitott szívvel közeledünk minden ember felé.

Kedves Testvérek!

Mindnyájan érezzük, hogy mélyponton áll ma nemzetünk. Ez azonban nem taszít reménytelenségbe minket. Hazánkban nagy változásra van szükség, és erre most lehetőségünk nyílik a választásokkal. Imádkozzunk Istenhez bölcs belátásért és bátorságért, hogy megfontolt, jó döntést hozzunk. Magyarok Nagyasszonya, könyörögj érettünk!

Budapest, 2010. március 28.

a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

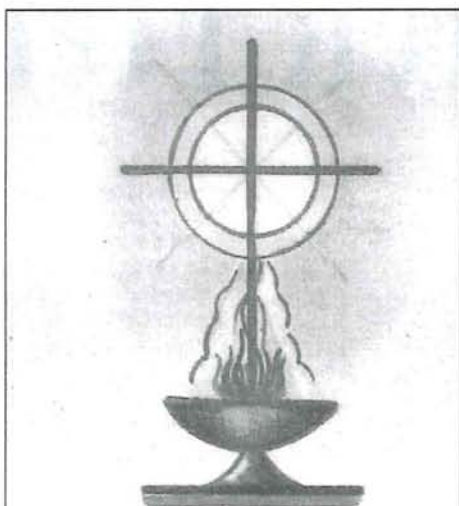
Krisztus feltámadt!

Hitünk központi igazságát — a húsvéti misztériumot — Pál már Jóval az evangéliumok megírása előtt így hirdeti a korinthusiaknak: „Elsősorban azt hagytam rátok, amit magam is kaptam:

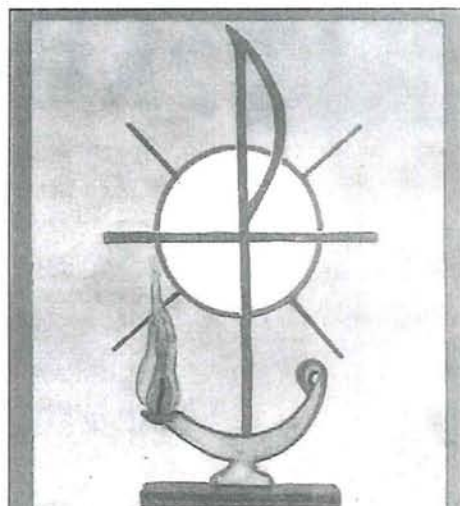
Krisztus meghalt bűneinkért, amint az Írás is mondja. Eltemették és harmadnapon feltámadt. Ez is az Írás szerint” (1Kor 15,3—4). Pünkösöd után valamennyi apostol ezt hirdeti, ez az örömhír magva. De hosszú idő kellett, amíg Jézus legközelebbi társai is megértették, hogy a Messiásnak szenvednie kell, és a kereszthalálon át kell bemennie dicsőségébe. Gondoljunk az emmauszi tanítványokra, akiknek a „Vándor” — a Feltámadott — megmagyarázza az Írások, az ószövetségi próféciák értelmét. Szent Pál átveszi az apostolok tanúságtételét: nem az üres sír, hanem a feltámadt Jézus jelenései a bizonyosság arra, hogy az Úr él, és most már az Ő nevében hirdetni kell azt, hogy a benne hívők is — akik a keresztségben meghaltak a bűnnek és új életre születtek — követik a Mestert a dicsőségben: örök életre hívatottak, és már megkezdtek ezt az örök életet. „A kegyelem a dicsőség magva”, ismételték az egyházatyák.

Szent Pál a korinthusiaknak nem Krisztus feltámadását bizonygatja — ez a hívők számára kétségtelen tény —, hanem arról akarja meggyőzni híveit, hogy mi is feltámadunk Krisztusban és Krisztussal. Mai materializmusba merülő kortársainknak, nekünk, sokszor kicsiny hitű keresztényeknek is szól a figyelmeztetés: „Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, szánalomra méltóbbak vagyunk minden embernél.” (...) Ha a halottak nem támadnak föl, akkor csak „együnk, igyunk, hiszen holnap úgyis meghalunk!” A mai „egydimenziós” ember, a termelő és fogyasztó lény, a pénz- és hatalomsóvár, az élvhajhász nem tudja, már nem hiszi, hogy örök létre születünk, hogy az Isten saját képére és hasonlatosságára teremtett, gondolkodó és szabad lények vagyunk, isteni életre hivatottak. Ha nincs feltámadás, akkor a halál semmibe hullás, nem pedig átmenet a teljesebb életre. Húsvét ünnepén kérjük a feltámadt Krisztusba vetett hitünk megerősödését, hogy az ő örömhírének tanúi lehessünk. Krisztus valóban feltámadt, ő

Papok éve - endrődi származású papok újmisési képei

VAN BENNÜNK EGY LÁNG
AMELY FÖLFELÉ TÖR

MINDAZ,
AKI KRISZTUSBAN VAN,
ÚJ TEREMTMÉNY!

„Isten kegyelméből vagyok,
ami vagyok...”

(1Kor. 15,10)

Pappászentelésem
és
újmisési emlékére

Szeged — Endrőd

1973.

jún. 17. — jún. 24.

Szujó Antal
újmisési

Áldd meg Uram mindazokat, akik oltárhoz
segítettek!

Ecclesia — 5.

szsz

Főfoto

„Szentül őrizték szívükben
az Úr Krisztust...”

(1 Péter 3,15.)

ÚJMISÉS
ÁLDÁSSAL

1974.

SZUROVE CZ VINCE
újmisési

Ecclesia — 28

Pécsi Szikra Nyomda

a holtak zsongója; általa és benne mindannyian életre kelnek, akik a hitben hozzá tartoznak, amikor az Úr újra eljön. „Azután következik a vég, amikor átadja az uralmat Istennek, az Atyának.” Amikor minden alája lesz vetve a Feltámadottnak, a Fiú is aláveti magát az Atyának, és Isten lesz minden mindenben.

Végül szívleljük meg a húsvéti szentleckét, a Kolosszei levél intelmét: „Ha tehát feltámadtatok Krisztussal, azt keressétek, ami odafenn van, ahol Krisztus ül az Isten jobbán.” A fentiekre

figyelünk, mert oda igyekszünk, de nem hanyagoljuk el a világi feladatainkat, hiszen itt és most műveljük a kegyelemmel üdvösségünket. Az örök Bíró aszerint ítél majd meg bennünket, hogy mit tettünk legkisebb testvéreinknek, akikkel Jézus azonosította magát. Akkor majd egyedül a szeretet számít.

Szabó Ferenc SJ

Örömteli, allelujás húsvéti ünnepeket kívánunk kedves híveinknek és minden olvasónak!

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

SZENT GYÖRGY

katoná, vértanú

(ünnepe április 24.)

* Kappadókia, 250 után

† Lydda, Palesztina, 300 után

György a konstantini fordulat előtt halt vértanúhalált Krisztusért Lyddában. Szenvedéstörténetét a szolgálja, Paszkratész szemtanúként írta meg. Eszerint György Kappadókiából származott, s katonatiszt volt. Anyja hatására keresztény hitre tért, és ahogy csak tudott, harcolt a pogányság ellen.

Emiatt Dadianosz perzsa király – más források szerint Diocletianus császár – börtönében borzalmas kínzásokkal kellett elviselnie. A fogolynak maga Krisztus adta tudtára egy látomásban, hogy szenvedései hét évig fognak tartani, s ezalatt háromszor meghal és föltámad. Egyéb kínzások mellett azt is el kellett viselnie, hogy hatvan szöveget vertek a fejébe.

Lydda-Dioszpolisban sok ókori zarándok látta György sírját. A város nevét nemsokára Georgiopoliszra, Györgyvárosra változtatták. Itt volt egy Györgynek szentelt bazilika is. Szíriában a 4. századtól találunk György-templomokat, Egyiptomban mintegy 40 templom és kolostor, Ciprus szigetén pedig még hatvanál is több szentély viseli a nevét. Konstantinápolyban maga Konstantin építtetett templomot a szentnek.

A görög egyházban György Demeterrel, Prokópiossal és Theodorossal együtt a nagy katonaszentek közé tartozik, akiket a „nagyvértanúk” névvel illetnek és teljes katonai díszben ábrázolnak. György volt a zászlótartó, és ebben a minőségben kiemelkedő helye van köztük.

Rómában az 5. századtól volt saját temploma, Tours-i Szent Gergely szerint Galliában az ereklyéit is tisztelték, és a Merovingok ősatyjuknak tekintették.

Mainzban Sidonius püspök építtetett Szent György-bazilikát, melynek titulását (régábban ez a homlokzaton elhelyezett rövid ismertetés volt) Venantius Fortunatus fogalmazta meg. Györgynek Angliában és Skóciában már az angolszász időkben meglehetősen nagy tekintélye volt.

Tisztelete Európában a középkorban volt a legerősebb: mint általában a lovagok oltalmazója és a zarándokok meg a német lovagrend védőszentje kiemelkedő helyen állt. Rövid ideig a Dardanellák is az ő nevét viselték.

Különösképpen nagy volt György tekintélye a középkori Angliában. Oroszlánszívű Richárdnak (†1199) személyes védőszentje volt, és III. Henrik idejében az 1222. évi oxfordi nemzeti zsinaton az angol királyság oltalmazójává nyilvánították. A szigetországnak több mint 160 templomát szentelték Györgynek, napját kötelező ünnepé tették. III. Edvárd királytól származik az angol hadsereg csatakiáltása:

„Szent Györggyel Angliáért!” Ő alapította a Szent

György - vagy térdszalag-rendet (1348). A szent lovag tisztelete V. Henrik (1413–1422) idejében érte el a csúcspontját, amikor a canterburyi érsek rendelkezése szerint Szent György ünnepe ugyanazt a liturgiai rangot kapta, mint a karácsony. A reformáció szenteket kiiktató tanai ellenére az anglikán egyház is megőrizte György iránti szeretetét. XV. Benedek pápa (ur. 1914–22) Szent Györgyöt újból Anglia védőszentjévé nyilvánította.

Szent György azonban a középkorban sem kizárólag a lovagi és nemesi rend szentje, hanem mint a Tizennégy Segítőszent (lásd július 12-én) egyike, a nép oltalmazója is. Egyszerre védőszentje a parasztoknak, lovaiknak és állatállományuknak, de pártfogását keresték – harcokban és békeidőben egyaránt – a katonák és fegyverszállítók, s általában a fegyverrel bánók, páncéltkovácsok stb.

Legendája szerint gyógyvizű forrást fakasztott, ezért mindenféle betegek is keresik őt. A sárkányviadal alapján – mely kifejezi a keresztény meggyőződést, hogy a hit megszünteti a démonok uralmát és a gonoszt minden alakjában legyőzi – oltalmát kérik kísértések, belső harcok és kilátástalan küzdelmek idején, valamint fiatal életek alakításában is. A naptárban elfoglalt helye alapján lett a tavaszkezdet számos őspogány népszokásának „megkeresztelője”. A napjára kinyíló gyöngyvirágot számos helyen gyöngyvirágként is ismerik.

Ünnepét Rómában 683 óta ülik április 23-án.

***

A Legenda Aureában olvashatjuk: „Silena városa közelében volt egy tó, s abban lakott egy mérges sárkány. Már többször megfutamította a népet, amikor fegyveresen ellene vonult. Így hát a polgárok naponta két juhot adtak neki. Amikor a juhok megfogyatkoztak, megegyeztek, hogy naponta egy embert áldoznak a szörnynek. Sorsot vetettek, mely alól senki sem vonhatta ki magát. Amikor már a városnak szinte mindent ifja és leánya áldozatul esett, történt, hogy a sors a király leányára esett. A király javeszékelt és megkísérelte, hogy leányát megóvja a nyomorúságos haláltól. A nép pedig rettegett, hogy mindnyájukat megöli a sárkány.

Könnyezve ment a leány a tóhoz. És akkor Szent György arra jött lóháton.

Megkérdezte, mi a baj. A lány így válaszolt:

– Jó ifjú, szállj gyorsan lovadra, és sietve fuss el innen! – és elbeszélte neki mindent. Ő pedig ezt mondta:

– Ne félj, segíteni fogok rajtad Krisztus nevében.

Még beszélték, amikor a sárkány kiemelte fejét a tóból. A leány reszketett a félelemtől, György azonban lovára pattant, keresztet vetett magára, és szembelovagolt a sárkánnyal, amely rárontott. György nagy erővel megforgatta lándzsáját, Istennek ajánlotta magát, és olyan súlyos csapást mért a sárkányra, hogy az a földre zuhant. Akkor megparancsolta a leánynak, hogy övét kösse a sárkány nyakára és így vezesse be a városba a félelmetes öldöklőt. A lány megtette, és a sárkány úgy ment utána, mint egy szelíd kutya. A városban a nép rettenetesen megijedt, de György így szólt hozzájuk:

– Ne rettegjétek, mert az Úristen küldött hozzátok, hogy megszabadítsalak benneteket ettől a sárkánytól. Ezért higgyetek Krisztusban és keresztelkedjétek meg, akkor megölöm ezt a sárkányt.

Így hát a király és a nép megkeresztelkedett, György pedig kihúzta kardját, és megölte a sárkányt. Ugyanazon a helyen szép templomot építettek, és az oltárnál élő forrás fakadt, amely gyógygútott minden beteget, aki csak ivott belőle.”

Hírek a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Óvodából

„Iskolakóstolgot” a Szent Gellértben

Iskolánkban a már hagyománnyá vált „Iskolakóstolgot” március 19-én rendeztük meg. Ezen a délutánon is érdekes foglalkozásokkal vártuk a gyermekeket.

Amíg a leendő elsősök és szülei az aulában gyülekeztek, iskolánk igazgatója gitárkísérettel egy tavaszi dalt tanított meg a kicsiknek.

Utána kisebb csoportokban mentek egy-egy foglalkozás színhelyére. Szívesen vettek részt a kézműves foglalkozásokon, ahol „kigyóceruzát” és zsuporkalapos nyakláncot készíthettek. Nagy érdeklődéssel kapcsolódtak be a német és az angol foglalkozásokba. Iskolánk kápolnájában örömmel sajtóztották el a hittanos ismereteket.

Amíg a gyermekek kellemesen szórakoztak, addig szülei egy érdekes előadáson vehettek részt, amelyet Tokainé Tímár Csilla gyógypedagógus tartott.

A jól felszerelt, tágas tornatermünkben „Táncházzal” vártuk az érdeklődőket.

Persze egyik fénypont minden alkalommal az, amikor az ebédelőben Ők is részt vehetnek a délutáni uzsonna elkészítésében. Mások fejek készültek uborkából, paprikából, sárgarépből, káposztából. A „saját munkájukat” jó étvágyal fogyasztották el a gyermekek és a szülők is egyaránt.

A foglalkozás végén minden kisóvadás egy-egy kisújságot kapott ajándékba, amelyben mondókat, rejtvényt, színezőt találhat. Aki helyesen fejt meg a rejtvényt, a beíratáson értékes jutalmat kap.

Nagyon gyorsan eltelt a délután. Szülők, gyermekek és mi is kellemesen szórakoztunk.

Szabóné Vaszkó Éva

Eredményeink

„Aranyfonál” városi mesemondó verseny

1. osztály: Kovács Gábor Felkészítők: Molnárné Majoros Katalin, Baranyai Mónika
2. osztály: I. Zsilinszky Erika, II. Gubucz Szilvia + különdíj, III. Csehóczi Péter, Csernyeczi Liliána Felkészítők: Mészárosné Kiss Katalin, Fekécs Edit
3. osztály: I. Neibort Tibor, II. Kiss Vivien Felkészítő: Szabó Anikó
4. osztály: I. Trabach Veronika (Hunya) + különdíj, II. Hornok Roland (Hunya) Felkészítő: Vaszkóné Hunya Mónika
5. osztály: II. Dajkó Livia, Kövári Lili, III. Oláh Evelin, Tímár Lilla Felkészítő: Polányi Éva
6. osztály: I. Ronyecz Nikolett, II. Papp Virág, III. Német Vanessa Felkészítő: Kele Ágnes
7. osztály: III. Pfeifer Anna Felkészítő: Lukács László
8. osztály: I. Bela Gréta + különdíj, II. Tari Zsolt Felkészítő: Polányi Éva

Bendegúz levelezős nyelvtan verseny

Arany fokozat: Papp Virág, Iványi Dóra Felkészítő: Kele Ágnes

Egy angol nyelvű újság által meghirdetett internetes verseny írásbeli fordulóján sikeresen túljutott, és teljesítménye alapján behívták egy szóbeli meghallgatásra, ahol 2. helyezést ért el Bela Gréta 8. osztályos tanuló.

Zrínyi Ilona Matematika Versenyen 21 fő vett részt

A Varga Tamás Országos Matematika Verseny megyei másodikként az Országos fordulóra jutott Bela Gréta.

A Dugonics András Katolikus Iskolák Matematika Versenyén Bela Gréta és Czinczár Nikolett országos versenyre küldhető dolgozatot írt. Bela Gréta a 10. legjobb eredménnyel behívták az országos fordulóra.

1848-49-es szabadságharcra emlékezés

2010. március 12-én mi negyedikesek emlékeztünk meg az 1848-49-es szabadságharc eseményeiről. A látványt fokozva a magyar nemzeti zászló színeiben pompáztunk. Kezdeképpen közösen az énekkarral elénekeltük a Himnuszot. Az osztály minden tanulója nagy odaadással mondta el a szerepét. Végül műsorunk a Szózáttal zárult. Úgy érzem, elégedettek lehetünk önmagunkkal, mert Igazgató úr is nagyon megdicsért bennünket.

Suha Bettina 4. osztály

Holland gyermekek az iskolánkban

Nem vendégként látogattak el ezek a gyerekek intézményünkbe, hanem szeptember óta iskolánk tanulói.

Másfél éve élnek Magyarországon. Amikor Gyomaendrődre költöztek egyáltalán nem beszéltek a magyar nyelvet. Rövid ideig jártak óvodába, ahol szavakat, rövidebb mondatokat tanultak.

Nagyon féltettük őket, ugyanakkor kíváncsiak is voltunk, hogyan sikerül elsajátítaniuk az írás-olvasás tudományát.

Az első hetekben mi tanító nénik és a gyerekek is sokat foglalkoztunk velük. A szavak mellett egyre többször hallhattunk tőlük mondatokat, persze a toldalékok lemaradtak, és sokszor a mai napig is lemaradnak a szavakról.

Nem is hittük, hogy a betűtanu-

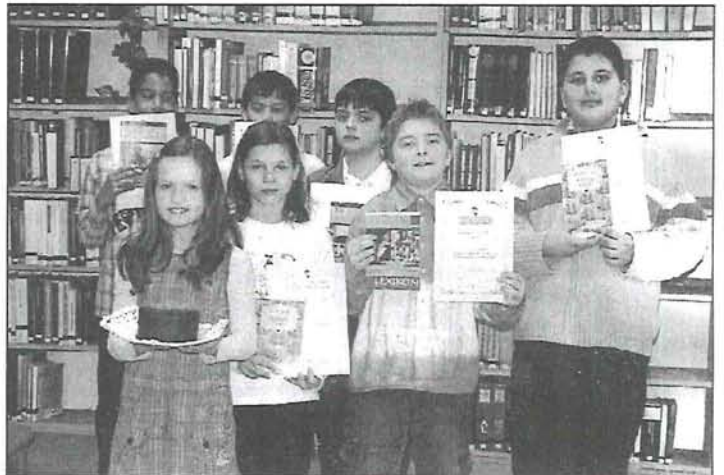
lással ilyen könnyen megbirkóznak.

Társaik sokat segítettek nekik ebben a számukra bonyolult világban. Amikor nem ismerték fel, hogy melyik képen mi van, illetve hogyan kell azt magyarul mondani, mindig volt egy-egy gyerek, aki partner volt a tanulásban.

Nagy öröm volt számunkra, amikor az egyik szünetben a kislány ezt mondta: „Tanító néni, én szeret ide járni, mert nem bánthatok, mint Hollandia. Itt tanulni meg írni, olvasni. Otthon tanítani apuka, anyuka magyar.”

A szülők egyáltalán nem beszélnek a magyar nyelvet, így velük kommunikálni csak az angol szakos kollégánknak tudunk.

Osztályunk tanulói befogadták a két gyereket, szívesen játszanak velük. De nemcsak az osztálytársak, a felsőbb osztályosok is. A kisfiú kedvenc a nagyobbak körében.

Úgy gondoljuk, ezek a gyerekek szorgalmukkal, kitartásukkal méltó diákjai lehetnek iskolánknak.

Molnárné Majoros Katalin és Baranyai Mónika

Endrőd néprajza

Rovartzó Szandra István

Tisztelt olvasó!

Folytatjuk a községünkről szóló történeti és néprajzi források közlését. A most bemutatandó levél 1920. augusztus 27-én kelt Zelinka János apátplébános aláírásával. A dokumentumról készült fényképfelvételek megőrizték a levél tartalmát, melynek első részletét közöljük.

„Endrőd község az 1919 évi forradalom és proletárdiktatúra idején!” (részlet)

„Szomorú események színhelye volt az 1918 október végén kitört forradalom gyászemlékű napjaiban Endrőd Községe melynek lakossága minden időben csendes békeességben élt s amely úgy vallási erkölcsi magaviseletében mint hazafias érzületében kitűnt és polgári erényeivel jó hírnevet biztosított magának: azonban a szerencsétlen végű világháború, a rettenetes szenvedések súlyos aggodalmak és gyötrelmek nagyon megingatták azon alapokat amelyeken a lakosság minden rétege egymással egyetértő békeességben élni törekedett. A harctérrel hazatért katonák fékevesztett vad indulata a faluban egyszerre annyi közbotrányt okozott, hogy rémületbe ejtette a község nagyjait és apraját. Így november 1-én több száz katonai szövetkező ordító kubi- asszonyokkal és éretlen suhancokkal sötét éjjel bebarangolták a falu utcáit éktelen zajjal, sivalkodás és lövöldözésekkel felverték nyugalmából a lakosságot, akkor neki estek főleg a zsidó kereskedők boltjainak az ajtó kifeszítették az árukat nagy lármá közt kihányták az utcai sárba a bolti bútortárat s egyéb felszereléseit össze-vissza törték, akkor az ordító csöcselék neki rohant a kidobott holminak, vászonnak, ruhaféléknek egymást ütlegelve veszekedve.

Kifosztottak (%41 -sajnos ezt a bejegyzést nem tudtam értelmezni) négy zsidó kereskedőt a Han. fogyasztási szövetkezetet, egy korcsmárosnak összes készletét és berendezését tönkre tették több magánháznak ablakait beverték. És ezt mint büntetlenül és akadálytalanul tette a vadállatias dühtől tajtékzó tömeg – nem akadt egy ember sem ki ezen gonosz hordának ellent állott volna hanem mind félelemtől reszketve elbújt szabad prédának engedve mindenét. A nyomorult dolog kerülő asszonynépség egyébként már előzőleg talált bő alkalmat rablási dühének kielégítésére; mindön Gyomán a vasúti állomásnál egy teher vonatot teljesen kifosztottak, Nagylapason pedig egy petróleum szállító vonatot megállásra kényszerítve teljesen kiraboltak a petróleum tartályokat vedrekkel, kantákkal, sőt hordókkal vitték kacagva a zsákmányt haza oly nyugodtsággal, mint ha ez magától értő dolog volna. A katonák otthon lévő nejei hozzá lévén szoktatva, hogy rendszer hadi segélyt kapjanak a Község-házán, azt a szó teljes értelmében szüntelenül éktelen káromkodások között ostromolták, hogy azonnal és minél előbb

pénzhez jussanak. A rettenetes zaklatások miatt nem csoda, hogy az előjáróság ereje megbénult és többen elhagyták helyüket. A pénzhez könnyen jutott a nép féltelensége mostmár határt nem ismert tele voltak a kocsmák úgy nappal mint éjjel; volt minden héten 2-3 vörösbál, folyt a bor cigány zene mellett kártya és dárídó; mert úgy szólt a rendelet, hogy a hazatért, sokat szenvedett harcosokat szórakoztatni, mulattatni kell. Ki is vették a részöket bőven; csak hogy a pénz is kezdett fogyni, akkor a mulatni vágyók különféle ürügy alatt sarcolták a népet; felfordult a vagyon és személybiztonság! – Kezdték lopni és rabolni úgy bent a faluban, mint a tanyákon; sőt még asszonyok leveleket is küldözgettek - amelyekben a „vörös dárda /úgy irták/ halállal fenyegeti meg az illetőt ha azonnal egy néhány száz vagy ezer koronát nem fizet.

Fejetetőre lett állítva minden és védelem sehol.

No de mégis történt valami! A napi renden lévő rablások, lopások és zavarások a lakosság józanabb részét végre gondolkodóba ejtették és kerestek minden eszközt a megzavart rend és nyugalom helyreállítására; a Község-háza tanácsstermében összegyűlt nép mind egy szálíg kívánta a rendet; de mikor arról volt szó, hogy a szervezendő községi éjjeli őrséget díjazni kell, az őrséget katonaviselt emberekből kell összeállítani s katonai fegyelem alatt tartani már csak igen gyengén hallatszott itt-ott egy-egy helyeslés. Eleinte a községi pénztár fedezte az őrség napi 30 koronás díját, de kiürülvén a pénztár a község hozzájárulását kívánta az előjáróság. Akadt mégis egy néhány ember ki a község nyugalmáért erszényét itt megnyitotta, de a lelkesedés csakhamar lecsappant. Kivált, amikor a munkások a katonákkal összekülönböztek és mindegyik a díjazásban óhajtott részesülni. Történt ezek után, hogy a pénz ugyan felvették éjjelenként a korcsmákban elitták vagy elkártyázták és az őrséggel nem igen törődtek; az alatt pedig szigorúan folyt tovább a lopás, a rablás úgy bent a faluban, mint éspedig főképpen a külső tanyákon. Miután fizetett őrséggel kudarcot vallottunk egy nemesebb és hazafias érülethez; né zsoldosok őrizték ezen túl a falu becsületét, hanem önként jelentkező és az éjjeli őrszolgálatot díjtalanul és híven teljesítő polgárok. Arra is akadt ugyan néhány ember – azonban alig egynéhány hét múlva a kirendelt őrség csak igen lanyhán és képedelmesen teljesítette kötelességét. Akkor azután ki, hogy vasvillával, doronggal minden ember őrizte háza környékét! – Az alatt a szegénység és nyomorúság mind nagyobb mértékben terjedt, már korcsmára, muzsikusra nem igen tellett. Kenyér után kiáltott és futkosott a nép. Közadakozás folyt a templomban a szegények számára: nem is zárkozott a vagyonosabb osztály az igazi szegénység könyörgő szavai előtt folytak is a pénzbeli adományok, kenyér, ruhanemű, fűtőszert, stb. De

ez mind elegendő nem volt! Az elégedetlenség és nyugtalanság csak nem akart apadni, sőt fokozódott; erről pedig bőven gondoskodva lett, hogy a népet még jobban izgassák és bolondítsák. Nem múlt el egy vasárnap vagy csütörtöki nap midőn tömegesen található volt a nép, hogy a piácon, az utcákon Pestről lerándult öblös torkú lázítók, politikai irányítók – órákig ne tömték volna a hiszékeny és félrevezetett népet, melyet az óriási halmazokban naponként megjelent és köztük szétszórt lázító röpiratok és zsidókommunista újságok már előre kikészített és megmetyelgett oly annyira, hogy egykoron endrődi jámbor becsületes és istenfélő népre alig lehetett ráismerni.

Hogy mennyire ásták alá az endrődi nép vallási erkölcsi érzését és jámbor hitét a gonosz nyelvű ámitók megemlégtendőnek tartom, hogy az egész falu a terror alatt szó szoros értelmében reszketett, nyilvános helyen alig mertek találkozni s egymással néhány bizalmas szót váltani mert a falu tele volt kémekkel és besúgókkal, kik titokban szótták hálójukat, hogy a gyanúsokat meglephetnék és feljelentsék. Ott voltak ezek a számadó szerencsétlenek – felsőbb parancsból – a templomban is, hogy megfigyeljék vajon a prédikációban, nem foglaltatik a valamelyest „láztás”? – a haldokló beteghez Szentséggel siető papot még a suhancok is kigúnyolták – az egyházi temetések alkalmával a temetőben botrányt okoztak a templom kertben a veres katonák éppen az isteni szolgálat ideje alatt nagy lármá közt fegyvergyakorlatokat végeztek és a templomban lévő nép ájtatosságát zavarták – gonoszúgyok annyira vetemedt, hogy karácsonykor a szokásos éjjeli szent misét törtenhető prókomáció miatt megtartani nem lehetett ily nagy 14 ezer lakosságú tiszta katolikus vallású községben: a nép rémülete ugyanis azt hangoztatta, hogy a veresek éppen akkor legőbbe repítik a templomot mindenestül.

Oly fájó gyötrelmek közt ránk virradt az 1919 év.

A földművelők együletében, a polgári körben szakszervezetekben állandóan nagy tömegekben folyt a tanácskozás a földosztásról. A mindég elégedetlen s foglalkozás nélküli kubiasszonyok, mely Endrőd községnek több mint kétharmadát képezi reggeltől estig egyebet nem csinált minthogy a község határát maguk közt felosztották, természetesen nagy veszekedés, perpatvar közt amelyben a főszerepet az asszonyok mint megannyi bős.

Mindenkinek csak a jó föld kellett és közel a faluhoz – azután pedig legalább 20 hold mindegyiknek, - de ezen már nagyon összevessztek. Akkor azt tették, hogy megrohanták a község-házát és mindenki előbb másokat mellőzve iparkodott maga részére 20 holdat íratni.

Nagy előkészület előzte meg március idusát, melyet – felsőbb utasítás folytán – ez évben rendkívüli módon kellett megünnepelni...”

A MÚLT NEM VÉSZ EL, CSAK ÁTALAKUL

- DR. LATORCAI JÁNOS ÜNNEPI BESZÉDE GYOMAENDRÓDÓN, MÁRCIUS 15-ÉN -

Testvéreim! A pillanat, melyet élünk, komolyabb teendőkre szólít fel bennünket. Európa minden népe halad és boldogul, haladunk, boldogulnunk kell nekünk is.

Legyen béke, szabadság és egyetértés! Követeljük jogainkat, melyet eddig tőlünk elvontak, s kívánjuk, hogy legyenek azok közösek mindenkivel.

Jókai Mórnak 1848. március 15-én délelőtt az egyetemistákhoz intézett felhívása mai naphoz is szóló részletével köszöntöm a

Tisztelt Polgármester urat,
a Főtisztelendő Kanonok Plébános urat, a Nagytisztelendő urat, és valamennyi jelenlévőt, Gyomaendrőd város ünnepelő közönségét!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Március 15-éről valamennyiünkben él egy kép, és valami különleges érzést kifejező gondolat.

Természetesen más és más ez a kép, és más a gondolat is egy esős, szeles, borongós, a mindennapok szorítását feloldani nem képes napon, és merőben más egy már a tavaszt idéző verőfényes, szívet emelő, reménnyel teli ünnepen.

Milyen csodálatos élmény az óvodai, iskolai megemlékezéseken a kis papírzászlókat lobogtató gyermekek csillogó szemében látni az ünnep igazi, tiszta fényét, és mennyire érdekes és fontos lenne azt is tudni, hogy Magyarország népe, a magyarság, ma mit gondol ma erről a szeles, de már a változást idéző ünnepről?

Bizonyára mást gondolnak az ünnepi eseményeket megtisztelők, akiknek szívét felvidítja, s akiknek erőt ad az ünnep, és minden biztonnal mást gondolnak azok, akik otthon maradtak, akik számára ez a nap sem más, mint a többi.

Bizony, ez utóbbit jelzik országszerte a zászló nélküli házak, s ezt hirdeti a mosoly hiánya is az emberi arcokon.

Sajnos még mindig nem tudunk ünnepelni!

Sokszor nem vagyunk képesek megszabadulni a hétköznapok szorításától. Nincs erőnk felemelni a szívünket, és nem merünk a pillanat örömeiben rátalálni a másikra.

Persze van ebben valami, a múltból hozott szörnyű beidegzettség, amitől szabadulni rendkívül nehéz, s van valami tudati zavar is, ami elmúlt húsz évünk történetének következménye, ami nehéz történelmi lecke, nemcsak a politikusoknak, hanem valamennyiünknek egyaránt.

Meg kell tehát tanulnunk újra ünnepelni felemelt szívvel és jövőbe nézően, mert az hozzátartozik az emberi lélek lényegéhez.

Az ünnep akkor teljesíti be küldetését, ha van, aki megérti, és továbbadja annak idők felett érvényes, romlatlan üzenetét.

Ehhez pedig nevelni kell, s úgy kell élni, példát adni családban és iskolában, hétköznap és vasárnap egyaránt, hogy ne csak

néhány száraz tény, adat és évszám jusson eszünkbe az Ünnep napján, hanem képesek legyünk megérteni, miért volt olyan jelentős ez a nap a magyar történelemben, s miért olyan fontos azóta is, ma is, minden generáció számára.

Mert március 15-e nem csupán piros betűs ünnep, hanem az emlékezés napja is.

Felidézése a múltnak, tudása a jelennek, megerősítése mindannak, ami fennmaradásunkat, fejlődésünket szolgálta, de feltárása és bevallása annak is, hogy mit, mikor, hol és főleg hogyan rontottunk el.

A mai napon országszerte és határainkon túl is ünnepségek sora jelzi, hogy az ország erre emlékezik.

Felelevenítik az akkori eseményeket, megidéznek a történelmi napokat.

Hallhatjuk, hogy március 15-én reggel fél 9 tájban egy csoport fiatalember lépett ki a Pilvax kávéházból, és indult sietősen, rendezetlen menetben a közeli egyetem felé.

Arcukba havas esőt vert a szél. Hányan voltak? Húszan? Harmincan? Nyolcvan? Nem tudjuk, annyi biztos, hogy kevesen. Elenyésző számúan egy már akkor is százezres városban.

Maroknyi fegyvertelen csapat, a hétezer császári katonával és a citadella meg a budai vár ágyúival megerősített városban.

Lucskos utcákon gyalogló kis csoport. Kitért útkülből a targonca, hintó és szekér. Nem kiabáltak, nem énekeltek, még ütemre sem léptek, mégis, amerre elhaladtak, kinyíltak az ablakok. A boltosok az üzletajtókból mutogattak rájuk, a járóelők ámulva álltak meg.

Itt is, ott is lelépett valaki a járdáról és csatlakozott a menethez.

Mentek, mert közös tűz lobogott bennük, mentek, mert tudták, hogy elérkezett a pillanat, hogy megszülethessen az annyira óhajtott szabadság, a nemzet függetlensége.

Tisztelt Ünneplő közönség!

1848 tavaszán zaklatott volt Európa, gyors

és váratlan változások, politikai feszültségek jellemezték.

Alig 48 órával a bécsi forradalom ki-törése után nálunk is megmozdult a föld.

Március 15-én Landerer és Heckenast lefoglalt nyomdájából két röplap került az utcára. Két szinte tökéletes alkotás a kapkodás leghalványabb jele nélkül.

Az egyik lapra egy verset, a másikra egy sor követelést nyomtattak.

Az egyik lapon a szabadság lánglelkű költőjének, Petőfi Sándornak Nemzeti dal-a, költészetünk talán legnagyobb mozgósító hatású verse kelt életre és lelkesítette a szabadságot óhajtó embereket.

A „Nemzeti dal” több volt egy tüzes indulónál!

Már-már harsogó csatadal. Dübörgő erejű refrénje a nemzetföltés és a szabadságvágy utolérhetetlen szimfóniája, ami a követelések teljességét végül is egyetlen emberi sorskérdésre szűkíti le; arra, hogy „rabok legyünk, vagy szabadok”.

A másik röplapon Kossuth Lajos alsóházi feliratát kiegészítő, Irinyi József által szerkesztett 12 pont volt található, fejlécén a Jókaitól átvett és már általam is idézett „Legyen béke, szabadság és egyetértés!” felhívással.

Ha alaposabban megvizsgáljuk ezt a kiáltványt, megdöbbentő következtetésre jut-hatunk.

Ez a röplap a nemzet jövője szempontjából a leglényegesebbekre összpontosít.

Olyan követeléseket támaszt, amelyek ma, az új évezred tizedik esztendejében is érvényesek, s korunk Európájában is szükségszerűen megállják helyüket.

Ma is ezek a sorskérdéseink!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar 1826-ban azt írta naplójába: „*Nem, mi nem születünk reformátoroknak – előbb mi magunkat kell megreformálnunk.*”

Látogatnunk kell az alázat, az önmegtartóztatás iskoláját.”

S mennyire aktuális ez a gondolat ma, amikor az elmúlt években újra és újra „reformáltak”, amikor adóprés alá szorították a gazdaságot és a társadalmat, amikor a meghozott reformintézkedések rontották egészségünket, életminőségünket.

Amikor eltűnt a szó becsülete, amikor felborult az erkölcs és mélypontra zuhant a társadalmi morál, amikor egyesek talicskával tolták haza az állami vállalatok pénzét, amikor polgárjogot nyert a lopás, s amikor az élet csak keveseknek teremtette meg a jólétet, sokak számára viszont a végleges lemaradást hozta osztályrészül.

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Visszatekintve a mögöttünk hagyott két évszázadra, látnunk kell, hogy nagy tettekhez nemcsak az országnak, hanem valamennyi honfitársunknak változásra, átalakulásra volt szüksége.

Erkölcsei elkötelezettségére, igaz beszédre, tisztánlátásra, belső tartásra, felelősségtudatra. Mert másokat bekenni akaró hiteltelen és önző egyének nagy dolgokat sosem teremtettek!

A márciusi ifjak hiteles emberek, igaz hősök voltak.

Tették, amit tenniük kellett, nem önmagukért, hanem a nemzetért, értünk, az utódokért, valamennyiünkért!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A rendszerváltozás óta eltelt húsz esztendőben volt alkalmunk megtanulni, hogy a múlt nem vész el, csak átalakul, amíg van fény, addig mindig lesz árnyék is, de csak ha a fény kialszik, akkor lesz az árnyékból sötétség.

A XXI. század elejéről visszatekintve, történelmünk sorsfordítóiban minden tragikumuk, vérbefojtasuk ellenére 1848 és 1956 voltak a legfényesebbek.

E két történelmi esemény szerzett igazán világhírnevet hazánknak.

Az 1848-49-es szabadságharcot a nagy német költő, Heine is megénekelte, 1956-ról pedig többek között a nagy francia író, Albert Camus emlékezett meg.

A nagy tettek, a hősiesség küzdelmek, a túlerővel szembeni ellenállás elismerést, csodálatot váltottak ki a világ közvéleményéből.

Megérthették és megértették, hogy él egy kis nép itt a Kárpát-medencében, mely a világ vérzivatarában, amikor átsöpört feje fölött a történelem, szétszórtatva, részekre törve, a megaláztatások után is mindig talpra tudott állni, meg tudott maradni.

Meg tudott maradni, sőt, legkiválóbbjai világra szólót, elismerésre méltó maradandót voltak képesek alkotni.

Nincs még egy népe a világnak -, mely lélekszámához képest annyi szentet, annyi tudóst és felalálót adott volna a világnak, mint amennyit e kicsiny ország kicsi nemzete adott.

Legyünk hát büszkéek rájuk, és merjük elhinni mi, az utódok sem vagyunk hitványabbak! Képesek vagyunk a változásra és a siker érdekében a tenniakarásra.

Ezt üzeni nekünk, mindnyájunknak ez a mai szeles, de verőfényével mégis már a tavaszt, a változást idéző március 15-e!

11-12. oldal fotói: Iványi László

Kihelyezett Ünnepi Megyei Közgyűlés

Békés Megye Önkormányzatának Közgyűlése hagyományosan valamelyik Békés megyei településen tartja ünnepi közgyűlését Március 15-i Nemzeti Ünnepünk alkalmából.

2000 után tíz év elteltével idén ismét Gyomaendrődre esett a választás. Március 12-én 16 órakor a gyomai Hősök emlékművének a koszorúzásával vette kezdetét a kihelyezett megyegyűlés ünnepségsorozata.

Domokos László elnök, Farkas Zoltán alelnök, Dr. Dávid Sándor főjegyző a megyei önkormányzat, míg Várfi András polgármester, Csányi István alpolgármester és Dr. Csorba Csaba jegyző Gyomaendrőd önkormányzata részéről helyezte el a megemlékezés koszorúit.

A koszorúzást követően a Katona József Művelődési Ház udvarán emlékfa elültetésére került sor.

17 órakor a Katona József Művelődési Ház nagytermében az ünnepi közgyűlésre majd ezt követően rövid kulturális gálaműsorra is sor került.

Az ünnepi közgyűlés napirendjei között Várfi András polgármester mutatta be városunkat, majd Domokos László mondott ünnepi beszédet. Az ünnepség végül a kihelyezett ünnepi megyegyűlés emlékét megőrkítő emléktábla avatásával fejeződött be.

forrás: www.gyomaendrod.hu

Otthonunk Békés megye program Gyomaendrődön

Ötvennyolcadik állomásához, Gyomaendrődre érkezett el március 13-án az Otthonunk Békés Megye programsorozat. A gyomaendrődi állomás a „Gyomaendrőd a magyar könyvnyomtatás bölcsője” címet viselte és az endrődi Népházban került megrendezésre.

A program 10 órakor a Népház kistérségi konferenciatermében kezdődött Várfi András polgármester és Domokos László megyegyűlési elnök ünnepélyes megnyitójával.

A megnyitó ünnepségen ünnepélyesen aláírták a megyejárás emlékkönyvét majd Domokos László elnök egy Békés Megyét bemutató ajándékcsomagot nyújtott át Várfi András polgármesternek azzal, hogy abból egy-egy példányt a köztisztviselőkben helyezzenek el.

A megnyitó ünnepség végén a jelenlévők Békés Megye térképének Gyomaendrődre eső felületén ujjlenyomatuk elhelyezésével fejezték ki szülőföldjükhöz tartozásukat.

Ezt követően a Népház Közösségi Házában soron kívüli Képviselő-testületi ülésel folytatódott melynek keretében Domokos László elnök bemutatta Békés Megye Önkormányzatának lakossági szolgáltatást nyújtó intézményrendszerét.

forrás: www.gyomaendrod.hu

A szokásos év eleji budapesti baráti találkozóról

Az **Endrődiek Baráti Köre** idén is március első hétvégéjén tartotta a szokásos budapesti találkozóját, ami egyúttal a társaság éves közgyűlése is volt. A találkozó előtt több helyszínen megtekintése után az Alma Mater étteremre esett a választás, hogy új helyszíneként megoldja a Baráti Kör összejövetelének a befogadását. A jó közlekedési lehetőségek és a belvárosi környezet alapján bizakodtunk, hogy tagságunk kedvezően fogadja az új helyet, és sokat eljönnek az évindító összejöveteleinkre. Örömmel vettük, hogy ilyen nagy érdeklődés már régen volt, pedig több aktív tagunk egészségi, családi vagy politikai elfoglaltsága miatt jelezte távolmaradását. Gyomaendrődről autóbusszal szép létszámban érkeztek a tagok és az új érdeklődők.

Az összejövetel filmvetítés vezette volna be, ami technikai okok miatt elcsúszott, de a közgyűlés végén csak láthattuk a maradandó élményt nyújtó képanyagot az endrődi régi épületekről, hídról, neves elhunyt személyiségeinkről, ill. Karl Keller képeiről.

A megnyitásra 90 fő részvételét rögzíthettük. A közgyűlést 11 órai kezdettel Tímár Imre egyesületi elnökünk megnyitotta és utána megemlékezett az Endrődi Baráti Körhöz köthető személyek elhunytáról, név szerinti felsorolással, melyet egy perces néma tiszteletadás követett. Természetesen megismerhettük azon személyeket is, akik első ízben tisztelték meg összejövetelünket.

A közgyűlés az alábbi szokásos napirendi pontok szerint került lebonyolításra:

1. Filmvetítés
2. A 2009. évben végzett munkánk ismertetése
3. A 2010. évi tervezett programok ismertetése
4. A 2009. évi gazdálkodási beszámoló
5. Bejelentések, személyi kérdések, egyebek.

2-3. Napirendi pont:

Tímár Imre az egyesület elnöke megtartotta a 2009. évről a beszámolóját. Elmondta, hogy a korábbi évekhez képest még több rendezvényen képviseltettük magunkat, így részt vettünk a Gyomaendrődiek IV. Világtalálkozóján, ahol nagy sikere volt a Duna TV Kivánságkosár című műsorában az elszármazottak üdvözlésének és az ezzel kapcsolatos emléklapok kiosztásának.

A májusi Rózsahegy Napokhoz csatlakozó rendezvénysorozat zsúfolt, de rengeteg élményt nyújtott, így a Mezőtúri Fazekas Múzeum megtekintése, az endrődi könyvtár Tímár Máté Fiókkönyvtárrá történő avatása és Endrőd egykori orvosairól emléktábla avatással történő megemlékezés hosszú ideig beszédtema és érdeklődést adó újságcikk volt. Az iskolai ünnep bevezető napját sem akarjuk kisebbiteni, hisz az öregdiákok órái nagyon érdekesek voltak, az ásványkiállítást, valamint a 2008. évben a régi iskolákról készült és fennhagyott tablót is sokan megcsodálták.

A többi rendezvényen is képviseltettük magunkat, de az augusztus 20-i halászléfőző verseny lett meghirdetve, mint nyárvégi színes program, ahová érdemes elszármazottnak és otthon lévőknek összejönni és egy asztalnál elbeszélgetni.

A tavalyi XI. Nemzetközi Halfőző Verseny már igen nagy tömeget megmozgatott, így aki még ilyen rendezvényt nem látott, az sok élménytől fosztotta meg magát.

Mellesleg a csapatunk aranyérmes halászlével tudta megvendégszolgálni az érdeklődőket és az ezüstérmes sült hal után is sokan megnyalták ujjukat.

A szeptemberi pázmándi szüret szintén jól sikerült rendezvénynek mondható, hisz Endrődről

és a környékünkről sokan első élményként élhettek meg egy ilyen szüreti eseményt.

A májusi elesei Sajt és Túrőfeszítvárlóról, a nyári Öregszőlői paprikás krumpli főzőversenyéről (nagy sikere volt az általam főzött betyárosnak, még a Vidék Íze című újság is lehozta a receptjét), az augusztusi nagylaposi iskolák emlékélyének avatásáról (ahol számtalan elszármazott és helyi ünnepelt, tisztelettel a régi iskolai előtt), az Október 23-i ünnepségről és a november végi Disznótor Fesztiválról is érdemes említést tenni.

A fenti színes programokhoz hasonlóan az idén is ilyen programokat tervezünk.

Május 7-8-9-ére várjuk haza az elszármazottakat, hogy a Rózsahegy Napon már találkozhatunk. Május 8-án szarvasi kirándulást tervezünk, ahol a város nevezetességeinek egy részét, többek között a Ruzsicska Múzeumot tekintեն meg.

Ha az időjárás megengedi, természetesen az Arborétumban is tennék egy sétát, ezen kívül szeretnénk a Holt Körösön egy hajókirándulást is beiktatni, ebédelési lehetőséget a halászcárdában biztosítanánk.

Május 9-én vasárnap az Endrődi Népház 80 éves jubileumi ünnepségének lennének részesei, szentmisével, emléktábla avatással, ebéddel egybekötve.

Ezúttal is felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy szeretettel várunk mindenkit, és kérjük jelentkezéseiket a szokásos formában szíveskedjenek leadni. Örömmel vennénk, ha egymást értesítve segítenék a szervező munkánkat. (A májusi újságunk már késve közölné a felhívásunkat, ezért próbáljuk ilyen korán elkezdni a szervezést.)

Az elfoglaltságok ütemezése érdekében szeretnénk a tagság figyelmét felhívni a korábban méltatott és nagy sikerű halászléfőző versenyen és a pázmándi szüreten való részvételi lehetőségre.

A vezetőség az Endrődi híd felújítása kapcsán szeretett volna méltó emléket állítani az Endrődi Kubikosoknak. A híd építési és környezetének közlekedésbiztonsági lehetőségei nem tették lehetővé, hogy a híd feljárónál helyezünk el egy kubikus talicskás szobrot. A május végi hidavatásra már érdemlegesen az ügyben eljárni nem lehet, így elhalasztjuk és megvizsgáljuk a Domszög előtti területen ezen emlékmű megvalósíthatóságát.

A későbbiekben szeretnénk előterjeszteni az önkormányzat felé, hogy a 2009-ben avatott Nagylaposi Iskolai Emlékmű kis terét a közelmúltban elhunyt Márton Gáborról nevezzék el.

A napirendi ponthoz csatlakozva Szabó Béla vezetőségi társunk ismertette, hogy az Endrődiek Baráti Kör megalakulási körülményeinek feltárása hol tart. Nagyon érdemleges dátum az 1950-es évek eleje, amikor a Budapestre dolgozni, egzisztenciát teremteni akarók próbálták egymásnak segíteni, majd 1960 körül a néhai Radnóti Vilmos barátunk segítségével a Béke Szállóban több összejövetellel megalapították a mai szervezetünk alapjait. Ebben felbecsülhetetlen érdeme van Hunyad Simon Péter bátyáknak. Ezúton is köszönet mindenkinek, aki részvételével segítette a Baráti Kör életét. Változatlanul kérjük, hogyha valakinek rögzíthető emléke van ezen időszakról, szíveskedjen azt megosztani velünk.

Buczkó Imre barátunk, tagtársunk az elszármazott endrődiek felkutatásával kapcsolatban már korábban ismertetett javaslatát osztotta meg a közösséggel, hogy az otthoni iskolás gyerekeket vonjuk be ebbe a munkába, dolgozat írással és otthoni kutató munkával segítsék törekvésünket amellyel, hogy a szülőföldhöz való kötődés is erősödjön ezáltal. A Rózsahegyi Iskola vezetése segítségéről biztosított bennünket.

Bár az újságban már beszámoltunk róla, de a Közgyűlésen is szeretnénk hangot adni azon kezdeményezésünknek, hogy alkalmanként meglátogadjuk azon idős, beteg tagjainkat, akik közösségi rendezvényekre már nem juthatnak el. Ez a gesztus számukra a szülőfölddel való kapcsolattartást jelenti.

A fentiekben vázolt események nyitottak, de kérünk minden érdeklődőt, hogy részvételi szándékát időben jelezze valamelyik vezetőségi tagunknál. Természetesen a rendezvények előtt pontosított programot a Városunk újság hasábjain kapnak.

4. Napirendi pont:

Ladányi Gáborné titkár beszámolt a Baráti Kör bevételeinek és kiadásainak alakulásáról, ill. a kiadásunkban szereplő Városunk újság gazdálkodásáról.

A lehetőségeinkhez képest ezután is pályázat útján próbáljuk a működési költségeink egy részét előteremteni.

A Városunk újság gazdálkodása független az egyesületünkétől.

A Közgyűlésünket megtisztelte Várfi András polgármester úr, aki a beszámolóban és a kiegészítőben elhangzottakkal kapcsolatban elmondta az önkormányzat állásfoglalását.

A Közgyűlés a híd névadással kapcsolatban túlsúlyban annak a véleményének adott hangot, hogy az endrődi híd minden előnév nélkül legyen „Endrődi híd”.

5. Napirendi pont:

A bejelentések és személyi kérdések vonatkozásában bejelentésre került, hogy az újságnál a szorosabb kapcsolattartás érdekében Szabó Béla vezetőségi tagunkat szerkesztőnek delegáltuk.

Varga Istvánné vezetőségi tagtársunk korábban kérte, hogy egészségi állapota miatt mentessék fel. A vezetőség előzetes egyeztetés alapján Gubucz Béláné kooptálását javasolja a Közgyűlésnek elfogadásra.

Tímár Imre elnök kérte a Közgyűlést, hogy a működés zavartalan biztosítására az éves tagdíjat ezévtől 2000 Ft-ra engedélyezze emelni.

Természetesen a különféle bevételeink segítik a rendezvényeink lebonyolítását és annak vendéglátási költségeit.

Ugyanakkor kérte a tagságot, hogy segítse az információt terjesztését, rég nem látott tagjaink elérhetőségéről (telefon, lakcím változását) tájékoztassa a vezetőséget.

A mai kor technikai vívmányai közül nagyon örömmel vennénk, hogy tagtársaink, vagy családtagjainak e-mail címét megismerhetnénk.

A Közgyűlés a 2-5. napirendi pontokban elhangzottakat elfogadta.

Az endrődi könyvtár esetleges megszüntetésével kapcsolatban a Közgyűlés nemetszítésének adott hangot.

A Közgyűlés befejeztével folytatódott a kötetlen beszélgetések, közben felszolgálták az ebédet. Az ebéd mellé a felszolgált pázmándi bor olyannyira oldotta a hangulatot, hogy egyesek felkérésre, mások jókedvből dalolásba kezdtek.

A betervezett pár órás együttlét ideje hamar elfogyott, de mindenki pozitív élményekkel gazdagodva indult haza.

Tímár Imre
lev. elnök
(képek a 24. oldalon)

HÍREK, ESEMÉNYEK A KIS BÁLINT ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODÁBÓL

Iciri-piciri mesemondók és rajzolók versenye

A Kis Bálint Általános Iskola és Óvoda immár negyedik alkalommal hirdette meg az egyre népszerűbb Iciri-piciri Mesemondó és Meseillusztrációs Versenyt a város valamennyi nagycsoportos óvodása számára.

A rajzpályázatra egy magyar népmese illusztrációjával lehetett benevezni. A település 7 óvodájából összesen 81 alkotás érkezett, melyeket az iskola Hősök úti épületének aulájában állították ki.

A kiállítás megnyitására és a mesemondó versenyre szép számmal jelentek meg óvodás gyermekek, szülők, nagyszülők, és óvó nénik.

A kisdíjak hangulatos műsora után a rajzpályázat értékelésére került sor. A díjazottak a következő óvodás gyermekek voltak:

I. VINKOVICS ÁGNES – Kisgömböc

Százszorszép Óvoda

(Felkészítő: Vinczéné Nagy Edit, Hunya Imréné)

II. SEBŐK RÉKA – A kiskakas gyémánt félkrajcárja

Százszorszép Óvoda

(Felkészítő: Vinczéné Nagy Edit, Hunya Imréné)

III. BURAI PETRA – A répa

Csometekert Óvoda

(Felkészítő: Bárdi Gabriella)

Különdíjasok:

VARGA BENCE – A kiskakas gyémánt félkrajcárja

Margaréta Óvoda

(Felkészítő: Czikkelyné Fodor Tünde, Kunné Paróczai Tünde)

RÁCZ GRÉTA – Só

Százszorszép Óvoda

(Cserenyecz Éva, Kisné Giricz Irén)

KÉZMŰVES CSOPORT – Aranyszőrű bárány (Ács Orsolya, Békési Bence, Csizmadia Réka, Hunya Fanni, Weigert Zsolt, Kun Fruzsina, Ráczi Gréta, Sebők Réka, Török Zsófia, Weigert Enikő)

Százszorszép Óvoda

(Felkészítő: Farkas Katalin, Sóczóné Jaszovszki Anikó)

A rajzkiállítás megnyitását a mesemondó verseny követte, ahol a tanító nénikből álló zsűri és a megjelent nézőközönség előtt összesen 44 nagycsoportos óvodás mondta el legkedvesebb meséjét.

A legügyesebb mesemondók a következők voltak:

- I. Czibulka Imola – Selyem úti óvoda
(Felkészítő: Wolfné Kereki Tünde és Bakó Bernadett)
Wolf Anna – Selyem úti óvoda
(Felkészítő: Wolfné Kereki Tünde és Bakó Bernadett)

- II. Hunya Fanni – Százszorszép Óvoda
(Felkészítő: Cserenyecz Éva és Kisné Giricz Irén)

- III. Várkonyi Sarolta – Margaréta Óvoda
(Felkészítő: Katona Renáta és Vaszkó Magdolna)

Andó János Milán – Szivárvány Óvoda
(Felkészítő: Tariné Varga Edit és Tamás Nóra)

Tóth Anna Sára – Selyem úti Óvoda
(Felkészítő: Bakó Bernadett és Wolfné Kereki Tünde)

Különdíjban részesül:

Sztoján Zoltán – Százszorszép Óvoda
(Felkészítő: Vinczéné Nagy Edit és Hunya Imréné)

Burai Petra – Csometekert
(Felkészítő: Bárdi Gabriella és Gerhát Renáta)

Az Iciri-piciri versenyek valamennyi résztvevője elismerő oklevélben és tárgyjutalomban részesült.

A Kis Bálint Általános Iskola és Óvoda
Nevelőtestülete

Rovatvezető: Cs. Szabó István

Gyoma néprajza

Adatok a 18-19. századi legeltető állattartáshoz (legelőbérlet)

A 18. sz. végére és a 19. sz. elejére a nagyhatáru alföldi városok és községek állattartó gazdái a növekvő állatlétszám és az egyre nagyobb ekés művelés alá vont területek növekedése okán kénytelenek voltak más határon legelőbérleteket keresni. Különösen gyapjú konjunktúra miatt a juhok létszáma növekedett igen gyorsan s ezen belül is merinó juhok száma növekedett a legjobban. Ez utóbbiakat megkülönböztetésül a rackától - azaz a „magyar juh”-tól - birkának nevezték. Leghamarabb az uradalmak karolták fel a merinó tartást s az ezzel járó gyapjútermelést s az eddig az uradalom által kihasználatlan legelőket is kivonták a közlakosok használatából. (lásd: 1820-1830-as évek legelő elkülönítési perei, közlakosok és az uraság között) csökkentve a lehetséges legelőterületet. A lakosoknak viszont szinte csak az állattartásból volt jövedelmük, lábon hajtva ebből tudtak pénzt „csinálni” távolabbi területeken is. A gabonának még nem volt kialakult felvásárlási rendszere így csak szinte családi fogyasztásra, szükségletre termeltek. Arufelesleg nem volt. Így aztán a gyomai gazdák is elmentek távoli vidékekre legelőbérlet után, sőt az ún. publikációs jegyzőkönyvekben külön hirdetési tételként szerepelt más megyebeli - különösen Arad, Bihar, Torontál, Temes, Hunyad megyék - uradalmak, községek legelőbérleti ajánlata. A megyei levéltár anyagából ilyen gyomai bérleti szerződésekből „szemelgettem” példának okáért.

„Alább irtak adjuk tudtára mindenkinek akiket illet ezen Contractualis Levelünknek rendiben, hogy mi a közönséges Legelőnek a Békés felől való részire, tudniillik a Békési határtól kezdve egészen a Marói Csösz Házig és a Csabára menő útig fogadtuk Gyomai Lakosok Debreczeni András és Imre Ferentz juhait a reánk jövő 1822-

dik Esztendő Mártzius 12-dik, az az Gergely napjáig, hasonlólul a Marháikat Bodor Egri, Darabos és Nyárfás Szigetekre ugyan tsak Gergely napjáig.

1.-ször. Hogy a magunk Józsgái azon nevezett részekről ki nem Lésznek tiltva, hanem azon részeken is Szabad járások lehet.

2.-ször. Mi pedig Gyomai lakosok a fent irt pascumért és Szigetekért minden darab Juhtól akár kicsiny akár nagy légyen köteleztetünk általjába 12 krajczárokat, a Marháért pedig minden darabjáért ki vévén a nyári bornyukat, minden hétre 3 krajczárt fizetni.

Mellynek állandóbb voltára kiadtunk ezen Nevünk aláírásával és Helység Petsétyével megerősített Contractualisunkat Signatura Dobox die 12-a Novembris 1821.

Öreg Debretzenyi András sk.
V. Szabó András sk.
Öreg Imre Ferentz sk.
S a több Dobozi Előljárok”

Novembertől Gergely napjáig lényegében klasszikus teleltetéséről - „téli legelőről” látunk itt példát. Contractualis levél - az egyezség, szerződés, Pascum - legelő.

Ehhez a szerződéshez aztán az alábbi „jegyzés” tartozik: „7-a Januarius 1822. Az Áríz elötvén határunkat s a Józsgót kénytelenítettven elhajtani azon időre t.i. hét hétre a Marháért mely 54 darab volt, fizettek in summa 19 forintokat. Ugyanakkor a Juhokért fele ideig lévén itt fizettek mind öszve a foglalóval együtt Ötvenkét forintokat és 12 krajczárt.

Öreg Imre Ferentz sk.
Kárnyátszki István sk.
Szabó Mátyás sk.
Dobozi Esküttek.”

„Alább irtak, Tekintetes Nemes Békés Vármegyébe helyezett Gyoma Mező Várossabelli Betsületes Lakosok Molnár János és K. Nagy János Ó Kigyelmek által meg kerestettük az eránt, hogy jó Lelki esméretünk Szerént adnánk arrul hiteles Bizonyosság Levelét, hogy ennek előtte 5 Eszetendőkkel a Gyomaiaknak hány darab józsgaikat legeltek Anthi Mezőkön fizetésért. Melynek

következésibe hitelesen bizonyítjuk is hogy 1827- dik Eszetendőben szarvas marha és Lú féle összevesen legelt 166 drb., melyekért is tisztességessen eleget is tettek. Melynek bizonyosságára adtuk ezen Bizonyító Irásunkat Anthban - Tek. Nemes Bihar Vármegyében - Deczember 18. 1832.

Mándoki István Uraság Gazdája
Helység Birája Zima János és
Notharius
Horváth Sándor által”

„Az 1827-dik Esztendőben Gyomai Lakosok a Szeghalmi Földhid eleje Őszi pascualis- pascuatio alkalmatoságával Számadási Könyvünk szerént Egy Száz váltó forintokat fizettek.”

„Komádi Város Cassájába Gyomai Lakosok fizettek Pascuum bért 1799-ben. Nári Pacuum 49 frt. 31. kr. 1802 Nyári Pasc. 50 frt., 1822 Nyári Pasc. 406 frt., 1827-be szintén Nyári Pascuumért 96 frt. 50 kr. 1823 esztendőbe, téli pascuumért 50 frt., 1824, 1828, 1831, esztendőkben Téli pascuumért 7 frt., 283 frt. 17 kr., és 103 frt.-okat.”

„1830 Esztendőben Nyári pascuum volt a Kőte-Gyáni határban Gyomai Lakosoknak Hatvan drb. Marhájak Molnár Jánosnak és K. Nagy Jánosnak.”

„Mi az Okányi Tekintetes Szláv László Úr Gazdái bizonyítottuk hogy a Tekintetes Úr legelő jussán az 1820-dik esztendőben Gyomai Lakosoknak volt 204 drb. Marhájak nyári legeltetés végett. 1830-dik esztendőben 233 drb Gyomai Marha legelt az Okányi határon..”

„De majd minden Esztendőbe voltak Gyomai Gazdák Marháik az Okányi Réten, de az idők mulásával tanúságtételre számadás végett hiteles embert immáron nem tanáltunk...”

„1827 dik esztendőben a méltóságos sarkadi uradalom határán voltak Őszi Téli Pascuumon három falka Barmok mint egy 700 drb.- ból álló és két falka juhok 370 frt. pascumbér fejében...”

„Gyomai Lakosok Juhai a Méltóságos Vadász Uradalom határán számos Eszetendőkön által mindéig ezen fejül lehettek 1832 decz. 13. a Bihar Vármegyei Vadász.”

„Gyomai Lakosok nálam kaszált vettek, marhájak pedig 200 drb.- on fejül és egy nagy falka Juh nálam öszlödött hitelesen bizonyítom 1832. decz.11. Nztés Lukács Márton sk.” Bucsán.

Cs. Szabó István

METÁL STOP KERÉKPÁR ÉS SZERELVÉNY ÜZLET

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Tornádó elektromos kerékpárok

Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
Csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,

Háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44.
Tel.: (66) 386-909

Híttelhetőség! Minden kerékpárhoz
értékes ajándékot adunk!

AMIT ISTEN EGYBEKÖTÖTT....

2010. március 13-án **Tamás István** mosnmagyaróvári és **Galambos Irén** endródi származású jegyesek házasságot kötöttek az endródi templomban. Szeretetüket és életüket kísérje Isten áldása egy életen át!

A hunyai Farkas Mátyás és neje a közelmúltban ünnepelte 60. házassági évfordulóját. Ez alkalomból köszöntötte lánya, fia, veje, menyje, három unokája, unokamenye és két dédunokája. Matyi bácsi több éven keresztül az egyházközségi képviselőtestületi tag volt. Isten adjon nekik további jó egészséget és hosszú életet.

SPORT

Tavaszi rajt a labdarúgóknál

A Gyomaendrői FC labdarúgóinak március 6-án elkezdődött a 2009-2010. évi labdarúgó bajnokság tavaszi szezonja. A több mint három hónapos bajnoki szünet után mindenki - szurkoló, vezető, játékos - felfokozott érdeklődéssel várta a rajtot, hogy a kemény téli felkészülés után és a télen érkezett új játékosokkal kiegészülve milyen rajtot vesz a csapat.

Az eddig lejátszott mérkőzések eredményei:

2010. 03. 06. Gyomaendrői FC – Vésztői SE 1 : 0
G.: Mészáros D.
Ifi.: 2 : 0 G.: Kolozsvári K., Kovács R.

A jól előkészített pályán a végig fölényben játszó hazai csapat a sok kihagyott helyzet ellenére a második félidőben szerzett góllal megnyerte a mérkőzést.

2010. 03. 13. Szeghalmi FC – Gyomaendrői FC 2 : 3
G.: Ifj. Erdősi Gy., Molnár T., Kéri R.
Ifi.: 2 : 1 G.: Kovács R.

Változatos és fordulatos mérkőzésen nagyszerű második félidői játékkal fordítani tudott a csapat és megérdemelten gyűjtötte be a vidéki három pontot.

2010. 03. 20. Gyomaendrői FC – Mezőberényi FC 6 : 0
G.: Ifj. Erdősi Gy 5 !!!, Czákó L.
Ifi.: 1 : 1 G.: Gábor V.

A hazai csapat a mérkőzésen végig jól játszva nagyarányú győzelmet aratott, amivel jól kiszolgálta a szépszájú közönséget. Ifj. Erdősi Gyula öt gólt szerzett a találkozón!!!

További sikeres szereplést kívánunk labdarúgóinknak !

Fülöp Zoltán

Egész évben várjuk kedves vendégeinket klimatizált, termálvizet szobáinkban.

Vállaljuk baráti, üzleti, családi rendezvények lebonyolítását klimatizált éttermünkben 70 főig.

**Az étterem nyitva
11-21 óráig.**

Baráti, családi üzleti rendezvény lebonyolítását vállaljuk a teljesen klimatizált Híd-fő étteremben 160 főig.

FÉSZEK Panzió és Étterem

5500 Gyomaendrőd, Szabadság tér 6.
Telefon/Fax: 06-66/386-718 - Mobil: 06-20/5599-240
E-mail: feszekpanzio@mail.globonet.hu
www.feszekpanzio.hu

POSTÁNKBÓL

Olvasóink írják...

Tisztelt Plébános Úr!

Köszönöm az édesanyám halálzási évfordulójával kapcsolatos megemlékezést a templomban.

Most megragadom az alkalmat, hogy gyermekkoromról küldjek egy fényképet, melyen sokan mások is vannak. Ez volt az endrődi első fúvós zenekar 1950-ben, balról az első Mokó László, a harmadik Mokó Dezső, az ötödik Hoffman Géza stb., stb. A zenekarról majd még fogok bővebben írni.

Üdvözlettel: Mokó László (én voltam az első primkürtös)

Endrődi fúvós zenekar, Endrőd, 1950. január 10.

FELHÍVÁS

AZ ÖREGSZŐLŐI ISKOLÁK egykor TANULÓI és TATNÍTÓIK 2010-ben szeretnék:

1. A CSÁKI ISKOLÁNAK EMLÉKOSZLOPOT állítani, arra helyezni az iskola EMLÉKTÁBLÁJÁT és keresztjét.
2. A SZENT IMRE ISKOLA keresztjét EMLÉKOSZLOPRA helyezni
3. A 7 iskola EMLÉKKÖNYVÉBE sok anyagot gyűjteni.

Kérjük támogatásukat mielőbb!

Az emléktábla felirata:

II. SZŐLŐSKERTI KISPERESI CSÁKI ISKOLA 1893-1975
ÁLLÍTTATTÁK AZ ITT TANULÓK ÉS TANÍTÓK 2010

Tisztelettel:

Alt Jánosné Salamon Terézia ny. pedagógus Gyomaendrőd, Toronyi u. 21. 06 66 284-538	Pésó Illés Béláné Fekécs Irma ny. pedagógus Gyomaendrőd, Polányi u. 23. 06 66 284-212
--	--

Köszönet az 1%-ért!

Az alábbi gyomaendrői civil szervezetek köszönik az eddigi jóindulatot mindazoknak, akik adójuk 1%-ával korábban is támogatták alapítványukat, egyesületüket. Remélik és kéri, az ez évi támogatást is.

Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány, célja az egyházi temetők karbantartása, újra megnyitásával kapcsolatos költségek fedezése, a templom belső felújításának támogatása.

Adószám: 18380761-1-04.

Szent Gellért Keresztje Egyesület, célja a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Óvoda támogatása.

Adószám: 18389980-1-04

Endrődiek Baráti Köre Egyesület, célja a hagyományok ápolása, az elszármazottakkal való kapcsolattartás.

Adószám: 19182030-1-04.

Élet Másokért Közhasznú Egyesület, célja a rászoruló gyermekek és felnőttek segítése, támogatása.

Adószám: 18384215-1-04

Honismereti Alapítvány, célja a helyi hagyományok megőrzése, publikálása, az Endrődi Füzetek, stb.

Adószám: 19056274-1-04

Hittel a Holnap Ifúságáért Alapítvány, célja a Szent Gellért Katolikus Iskola támogatása.

Adószám: 18372276-1-04

Cukorbetegség Gyomaendrői Klubja, célja a cukorbetegség oktatása, segítése.

Adószáma: 18378272-1-04

Önkéntes Tűzoltó Egyesület Kiemelkedően Közhasznú Egyesület célja az élet és vagyon védelme városunkban és környékén.

Adószám: 18371608-1-04.

Hallható Hang Alapítvány, célja a zeneiskola hangszerállományának gyarapítása.

Adószám: 18379383-1-04

Gyomaendrői Városi Sportegyesület, célja a helyi ifúsági és labdarúgó sport támogatása.

Adószám: 18370827-1-04.

Öregszőlői Gyermekért Alapítvány, célja a külterületen felnövő hátrányos helyzetű gyermekek közép és felsőfokú tanulmányainak támogatása.

Adószám: 18376184-1-04

Selyem úti Óvodáért Alapítvány célja az óvodás gyermekek kirándulásainak támogatása, az

óvodai felszerelések színvonalának javítása.

Adószám: 18379778-1-04

Kincs Az Életed Közhasznú Alapítvány, célja a Gyomaendrődön fogyatékkal élők segítése, a Gondozási Központ ez irányú tevékenységének támogatása, felszereléseinek javítása.

Adószám: 18386932-1-04

A Napsugár Óvodáért Közhasznú Alapítvány, célja a Szabadság úti és a Fő út 85. sz. alatti óvodák gyermekeinek tanulási, játékos feltételeinek jobbítása, az óvodák tárgyi feltételeinek javítása.

Adószám: 18386248-1-04

Templárius Alapítvány támogatja a „Segítsünk a rászoruló gyermekeknek!” jótékony célú adakozást. (Új székhely: 5502 Gyomaendrőd, Martos Flóra u. 5.)

Adószám: 18856617-1-04

Gyomaendrői Mentőalapítvány: célja a mentőállomás berendezésének, felszerelésének és a mentéstechnikai eszközöknek a bővítése.

Adószám: 18376713-1-04

Rózsahegyi Iskola
alapítványai:

A Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Alapítvány az iskola tanulóinak és tanulóközösségeinek támogatására szolgál. (Tanulmányi versenyek nevezési díja, útiköltsége, nyelvvizsga díjak, tanulmányi kirándulások, kulturális tevékenységek, rendezvények.) Az alapítvány közreműködésével készült el a Hősök terén és a ligetben lévő játszótér.

Adószám: 18390162-1-04

Dr. Farkas János Tanulmányi Ösztöndíj Alapítvány

Célja a közép- és felsőfokú iskolákban tanuló diákok támogatása. Jelenleg több, mint 2 millió Ft alapítóke kamataival rendelkezik a kuratórium.

Adószám: 19062255-1-04

A Rózsahegyi Kálmán Diák-sport Egyesület az iskolában folyó sporttevékenységet támogatja.

A befolyó tagdíjakból, pályázati forrásból sporteszközöket, felszereléseket vásárolunk, illetve a nevezési díjakat, útiköltséget finanszírozzuk.

Iskolánk kiváló sporteredményei többek között az egyesület támogatásának köszönhetőek.

Adószám: 18387139-1-04

A MAGYAR KATOLIKUS EGYHÁZ köszönetet mond azoknak a magánszemélyeknek, akik az elmúlt évben a személyi jövedelemadójuk egy százalékát az egyház részére ajánlották fel. Az idén is kérjük katolikus híveinknek és mindazoknak a támogatását, akik jövedelemadójuk egy százalékával segíteni szeretnék egyházunk hitéleti, karitatív és nevelő tevékenységét.

Felajánlásukat a **0011** technikai számra tehetik meg, melyért előre is hálás köszönetet mondunk.

Hírek a Rózsahegyi Iskolából

Országos csúcs

A hatodikos Szerető Józsi, a megyei diákolimpiák és országos minősítő versenyek többszörös győztese, új országos csúcscsal állhatott a dobogó legfelső fokára március 13-án, a SYMA Csarnokban megrendezett Serdülő Fedett Pályás Országos Bajnokság eredményhirdetésén. 3000 méteres futásban 10:22,80 perces időeredménnyel lett a legjobb. Az ifjú atléta és edzője, Vaszkán Gábor testnevelő tanár közös sikerének együtt örült a Rózsahegyi iskola valamennyi diákja és pedagógusa, amikor rendkívüli iskolagyűlésen gratulált a tehetséges sportembereknek Várfi András polgármester. Köszöntőjében példaként állította a gyerekek elé Józsit. Ha a tehetség kitartással párosul, a csillagos ég a határ. Gratulálunk mindkettőjüknek!

Ovisok a Rózsahegyiben

Iskolánkban március 9-10-11-én nyílt napokat tartottunk. Ezen a délelőttökön meg lehet tekinteni a tanórákon folyó munkát. A keddi napot külön a nagycsoportosoknak szerveztük, amikor olyan jellegű foglalkozást is tartottak a tanító nénik és bácsik, amelyekbe az érdeklődő óvodások is bekapcsolódhattak. Ha csak egy kis időre, de ők is iskolások lehettek.

Ezen a napon az alsó tagozatosok közösen mondott verseléssel, és a hagyományoknak megfelelően a szalma baba (Kisze-baba) elégetésével búcsút mondtak a télnek.

A nyílt napok záró rendezvénye a teadélután volt, amelyet a leendő iskolások részére szerveztünk. Volt ott tánc, játék, zene, kézműveskedés, akadálypálya leküzdése. Amikor már mindenki kellemesen elfáradt, a konyhás nénik meglepetése következett: nagyon finom kelt kiflivel, almás lepénnyel, pogácsával, és teával lehetett az éhségünket, szomjúságunkat csillapítani.

Szeretettel várják a jövő rózsahegyiseit a tanító nénik és bácsik, valamint az iskola minden dolgozója.

Jótekonysági vacsora

Jó hangulatban telt a Szülői munkaközösség által szervezett jótekonysági vacsora. A bevételből játékokat kapnak a gyerekek. Köszönjük mindenkinek, aki hozzájárult a rendezvény sikeréhez!

Éremeső

A Mezei Futóverseny Körzeti Diákolimpia legeredményesebb iskolája a Rózsahegyi lett, mert a lehetséges 16-ból 12 aranyérmet megnyertünk. Várfi András polgármester gratulált a 418 versenyzőnek, majd átadta a serlegeket a legeredményesebb alsósoknak és felsősnek, Kun Csabinak és Szerető Józsinak, végül a legeredményesebb iskoláét Vaszkán Gábornak.

Mese, mese, mátká...

A legjobb mesemondóink az Aranyfonál városi mesemondó versenyen: Varga Dorina, Csapó Sára, Weber Dorina, Vaszkó Ágnes, Botos Pongrác, Szujó Róbert, James Lucas Lancaster, Vaszkó Áron, Geszti Brigitta és Varga Gréta.

Szárzsföldi amöba

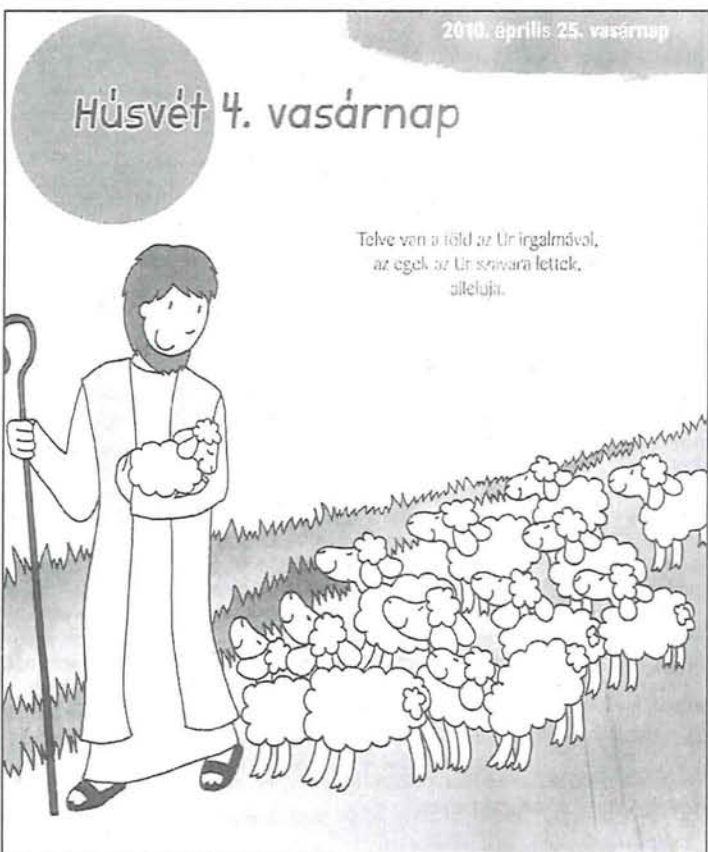
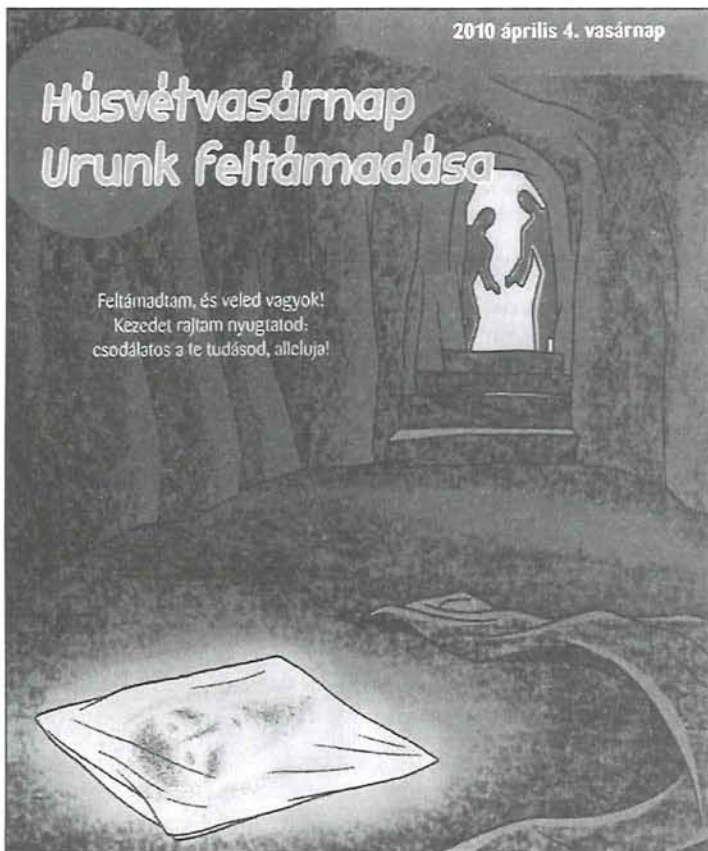
A jó öreg amöba játék igen népszerű a gyerekek közt. A tavaszi bajnokságon 32 diák jutott az elődöntőbe, onnan tizenketten a döntőbe. Dobogós helyen végzett: Vaszkó Áron, Burai Attila és Nagy István.

Képek:

1. A legeredményesebbek, Kun Csabi és Szerető Józsi a kupával
2. A nyílt napokon sok látogatója volt a tanóráknak
3. Az ovisok nagyon élvezték az iskolás foglalkoztatást
4. A jótekonysági vacsora bevételéből játékokat kapnak a gyerekek

AHOL MINDEN SZÓNAK SÚLYA VAN

Vita-csata: disputa vetélkedő a szegénységről és az oktatásról

A vitatkozás művészete már az ókorban nagy kincsnek és fegyvernek számított. Napjainkban is ugyanúgy szükség van jó szónokokra és vitatkozókra, ennek alapjait pedig korán le kell fektetni. Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőte és a Külügyminisztérium EU Tájékoztató Szolgálatát alkalmat is biztosít erre, hiszen áprilisban, hazánkban európai uniós témában először az ő kezdeményezésükre valósul meg a Vita-csata vetélkedő középiskolás diákok számára. Az eseménynek Debrecen április 9-11-ig és Kecskemét április 16-18-ig ad otthont.

Napjainkban talán különösen fontos leszámolni a „vita” szó pejoratív értelmével és belátni, hogy az építő vitatkozás segíti a határozott véleményformálást és a sztereotípiák felülvizsgálatát. Az angolszász nyelvtérületről származó disputa – vitakultúrát fejlesztő játék, mely immár verseny-formában is igen elterjedt Európa-szerte – segítséget nyújt ebben. A nyilvános beszéd tudománya az ókortól kezdve része az oktatásnak, hiszen a megszólalni és érvelni tudás a közéletben való részvétel alapfeltétele volt már ekkor is. A disputázás mára már az egész világon népszerű, különösen a középiskolákban és a felsőoktatási intézményekben. Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőte és a Külügyminisztérium EU Tájékoztató Szolgálatának kezdeményezésére idén először rendezik meg Magyarországon az érdekes programokban bővelkedő disputa versenyt, a Vita-csatát.

A versenyzők régiók szerint két alföldi városban, Debrecenben (április 9-11.) és Kecskeméten (április 16-18.) mérik majd össze érveik erősségét nyilvános viták keretében, „szegénység” és „oktatás” témakörben. A három nap alatt a komoly összecsapások mellett számtalan interaktív, közösségformáló foglalkozás, játék is vár a diákokra. Az eseményt vasárnap médianyilvános döntő koronázza meg, amit ünnepélyes díjátadó ünnepség követ. Bizhatunk benne, hogy a disputa-vetélkedő a fiatalok segítségével Magyarországon is erősíti a tiszta észérveken és tolerancián alapuló, értelmes vitatkozás kultúráját.

A verseny az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőte és a Külügyminisztérium EU Tájékoztató Szolgálatát kezdeményezésére és finanszírozásában valósul meg. Szervezi a KULTINDEX, szakmai partner a Vizuális Világ Alapítvány, kommunikációs partner a Europe Direct hálózat és a Tempus Közalapítvány. Sajtó: Raygun.

További információ: <http://www.kultindex.hu/vita-csata>
Sajtókapcsolatok: Tamás Dorka, +36-30-474-55-92,
tamas.dorka@chello.hu

EMBERKÖZELBEN AZ OLVASÓ

„A tiszta hófehér tábla”

- beszélgetés Tankó Andrásnéval -

Az alábbiakban a 2009 júliusában készült rögzített beszélgetés szerkesztett változata olvasható:

Irma néni, milyen indítékokra emlékszik, amelyek a pedagógus pályára felvezették?

A Nagylány iskolába kezdtem elemibe járni. Egy évvel korábban, ötéves koromban írtak be, mert már nem hagytam a testvéreimet, Ernőt és Dezsőt tanulni. Én is szerettem volna köztük lenni, így Csernus Mihály plébános külön engedélyre kellett, hogy megkezdhessem tanulmányaimat. Emlékszem, hogy még elemis koromban kiraktam a téglákat magam elé és „tanítottam” őket.

A Polgári iskola következett ezután, ahol különösen Mácz tanár néni emléke maradt meg bennem, akit nagyon szerettem és úgy érzem, ő is szeretett engem.

A tanítóképző kiválasztásakor mi döntött Nagyvárad mellett?

Mire elvégeztem a polgárit, visszatért Nagyvárad Magyarországhoz. Az ottani képző, ahová jelentkeztem, állami képző volt. Itt tandíjmentességet kaptam, mivel Apukám 50%-os hadirokkant volt. Hasonló okok miatt került Ernő bátyám is Pápára. Nagyváradon az internátusban együtt laktunk az akkori Magyarország keleti részeiből érkező tanulókkal Brassótól Debrecenig.

Nagyon zárt intézmény volt ez a 200 fős kollégium, naponta egyszer mentünk ki csoportosan egy óras sétára.

Akkoriban román szót nemigen lehetett a városban hallani. A románt mint idegen nyelvet tanultuk heti két órában. Még egy évem volt hátra, amikor ideérkezett a front 1944 őszén. Ekkor hazajöttem.

Azért, hogy ne veszítsek el egy évet, 1945 januárjában visszamentem Nagyváradra. Befogott Apukám a szánkóba és kétnapi utazás után érkeztem meg a Körös-parti városba. Útközben egy éjszakát Nagyrábén töltöttünk igen kietlen körülmények között. Akkor még katonák holttesteit is látni lehetett a hóban. Január 18-án kezdtem meg az utolsó tanévet. A bekövetkezett határmódosítás miatt nagyon kevesen jöttek vissza korábbi diaktársaim közül. Júliusban már a román rendszer szerint képesítőztünk. Tehát Magyarországon kezdtem a képzőt és ugyanabban az iskolában, de Romániában fejeztem be...

Hogyan és hol sikerült állást kapnia?

Az okleveletem fordítás után természetesen elismerték itthon. Endrődön akkor nem volt üres álláshely, így Orosházától 11 km-re egy tanyai iskolába kerültem. Először a felső tagozatot tanítottam, 5-8 osztályt egyben. Én még nem voltam 20 éves, miközben néhány ismétlős diákom már 15 éves volt. Később az alsó tagozatot kaptam meg, ahol szintén összevona tanítottam négy osztályt. Azok az aranyos tanyasi gyerekek, mint egy tiszta, hófehér tábla, úgy jöttek az ember elé. „Kisasszony, (így szólítottak a szülők) csak a bőrével számoljon!” A legteljesebb bizalommal voltak irántunk, nem is volt bajunk a fegyelmézzel. Sok tehetséges is volt köztük. Voltak, akik már másodikos korukban megtanulták a negyedikes anyagot is. Az egyik szülő hozta az ebédet, a másik hetente kenyéret sütött.

Nagyon sok kóstolót is kaptunk és „csíramálét”, ami ott egy különleges étel volt. A városból is ók hozták nekünk a szükséges dolgokat. Villany nem volt, így az órarendet úgy állítottuk össze, hogy télen közös

turnálva vagy énekel kezdtünk, amikor még sötét volt.

Három év múlva férjhez mentem Tankó Andrásához, aki szintén ott tanított. Ő Erdélyben született.

Csíkyszeredában járt gimnáziumba, Marosvásárhelyen pedig tanítóképzőbe. Közben vasutas édesapját családjával együtt kiutasították Romániából, mivel nem tette le a román esküt.

Vagonlakók lettek ekkor egy ideig, mint oly sok ezren az akkori Magyarországon.

Végül Szegeden fejezte be a képzőt.

Ettől kezdve az én sorsom úgy alakult, ahogy az övé.

Hová kerültek ezután?

Bandi nagyon szerette a színjátszást, a népi táncot, a zenét. Szervezett ilyen csoportokat és idővel felfigyeltek erre a képességére.

Először Csorváásra kerültünk, majd 1954-ben egy vezetői beosztást kapott Mezőkovácsházán. Itt egy „jóakarónk” kiderített „egy nagy bűnt”, miszerint Tankó Andrásnak egy endrődi „kuláklány” a felesége, és ezért leváltották. Onnan Bánkútra, egy kis településre helyezték. Itt volt alig több mint egy hónapig.

Véletlenül tudtuk meg, hogy közben üresedés lett Endrődön és 1956. október 15-től itthon folytattuk pályánkat. Az akkori káplánt, Nádor Ferencet jól ismertük, hiszen ő járt ki az orosházi tanyákra hittant tanítani, és Ildikó lányomat is ő keresztelte. Meglátogattuk őt a plébánián és ezután mentünk bemutatkozni az igazgatónak.

Hogyan fogadták itthon?

Először a Mirhón tanítottam egy évig, majd Borbély Sándor áthelyezett a Szarvasvégi iskolába, ahol az ő lánya, Klári is tanult. Ez volt a legnagyobb dicséret az igazgatómtól a pályám során, amikor saját lánya tanításával bízott meg.

Az egyetlen „elmarasztaló kritikát” egy tanfelügyelőtől kaptam. Egyik alkalommal meglátogattam, amikor március 15-dike eseményeit tanítottam a 4. osztályban. Szememre vetette óra után, hogy a Nemzeti Múzeum említésekor nem tettem szóvá, hogy ezt a lépcsőt az ellenforradalmárok megszegették 1956-ban. Azzal sikerült kimagyaráznom a helyzetet, hogy közöltem, erre a témára még további 7 óra áll rendelkezésre, és majd akkor meg fogom említeni ezt is. Persze a 48-as anyagba továbbra sem kevertem bele 56-ot.

Mind a ketten szaktanítói oklevelet szereztünk testnevelésből. Bandi testnevelő tanár majd tanfelügyelő lett.

1980-ig tanítottam itt az ún. Kiszely-féle iskolában. Közben a férjem egy nagyon gyors lefolyású betegség következtében 1968 januárjában, 45 évesen elhunyt.

Nagyon húzta vissza a szíve Erdélybe, de erre az utazásra korai halála miatt soha nem került sor. Endrődi földben nyugszik a Szarvasvégi temetőben. Itt maradtam egyedül a két gyerekkel.

Bandi harmadikos, Ildi pedig elsős gimnazista volt akkor. Tovább is tanultak, Bandi orvos lett, Ildi pedig övönő.

Irma néni, mikor ment nyugdíjba, és hogyan telnek nyugdíjas évei?

1982-ben mentem nyugdíjba, és azután még néhány évig a könyvtárban dolgoztam, helyettesíttem.

Művelem a kis kertemet, olvasgatok, rejtvényt fejtek – így telnek napjaim. Sajnos több műtétet estem már át. Egészségi állapotom nem a régi.

Három unokám és két dédunokám van. A gyermekeimmel és a velük való találkozás mindig nagy öröm számomra. Jól eső érzéssel vettem át 1996-ban a milicentenáriumi kitüntetést, amellyel közszolgálati munkásságomat ismerték el. Korábban, a 70-es években is kaptam egy megyei elnöki dicséző oklevelet.

Nagyon nagy öröm volt számomra, hogy részt vehettem az elmúlt év szeptemberében a 40 évvel ezelőtt végzett diákok találkozásánál. Legtöbbjüket tanítottam. Azóta már számos alkalommal megnéztem azt a filmet, amit ott a találkozón láthattunk először. Ez felidéz a sok szép régi emléket, iskolaépületeket, diákcirkokat és kollégákat, akik közül már legtöbben nincsenek közöttünk.

Irma néni, köszönöm a beszélgetést, és további nyugdíjas éveire kívánok jó egészséget.

Giricz László – egykori tanítvány (1962-1965)

Trodalmi oldal

Könyvbemutató a Határ Győző Városi Könyvtárban

A névadó, a gyomai születésű díszpolgár, Határ Győző könyvének bemutatójára került sor 2010. március 3-án a városi könyvtárban.

Télikék: az utolsó évek versei, a Széphalom Könyvműhely gondozásában megjelent nagyon szép, magas minőségi színvonalon kivitelezett kötet, küllemében alkalmazkodik a páratlanul tehetséges, kiemelkedő művészi hajlamokkal és kvalitásokkal rendelkező, zseniális szerző műveihöz. A könyv, a Plasztikzacskó című kötet versei mellett tartalmazza Határ Győző élete utolsó másfél esztendejében írt, kötetben eddig meg nem jelent 43 versét is.

A kiadó alapító vezetője, Mezey Katalin nem csak a kötet megjelenésének körülményeiről beszélt. Ismertette Határ Győző életútját, életének fontos, meghatározó állomásait. Elmondta, Arany János: Ószikék versciklusára rímelve, Határ Győzővel közösen határozták el a Télikék megjelentetését. A művész folyamatosan küldözgette verseit, hiszen ez a kiadó jelentette meg három verses kötetét is: Üveggolyó, Medaillon Madonna, Plasztikzacskó címen. Mezey Katalin és Határ Győző ismeretsége és barátsága egymás munkájának kölcsönös elismerésén, tiszteletén alapuló, bensőséges munkakapcsolat volt. Katalin Frederico Garcia Lorca Siratóének Ignatio Sanchez Mejias torreador fölött (fordította Nagy László) című verséből idézett egy sort Határ Győző méltatására:

„Soká születik párja – tán sohse jön világra
... ily tiszta, kalandokban ily gazdag.”

A városi könyvtárban megtartott könyvbemutatón Mészáros Tibor, a debreceni Csokonai Színház színművésze működött közre. A kötet bemutatója „ösbemutatónak” számít, hiszen a hivatalos bemutatóra március 22-én, Budapesten, az Írók Házában kerül sor.

Határ Győző: Télikék című kötete kedvezményes áron kapható a könyvtárban (5500 Gyomaendrőd, Kossuth út 50. sz.)

A könyv hátlapjáról - részlet-

- Ami magyar szót valaha leírtak, azt Te mind újra használatba vetted- mondtam egyszer Határ Győzőnek.

Kapásból felelte rá:

- Sőt! Amit még soha le nem írtak, én azokból is... meg a lehetséges magyar szavakból is, amit csak tudtam... ha mindet nem is, de sokat-sokat leírtam...-

Ez a „Határ Győző Szó Univerzum”.

...

Határ Győző elment, de szavait nem vitte magával. Ránk hagyta. Nem, ahogy egyik korszakos versében írja, nem egy plasztik

zacskóban, de felfnyitható könyvekben, jelen emlékkötetünkben: az utolsó évek verseiben is.

Isten éltesse hát életművét a költő 95. születése napján, amit már csak mi érthetünk meg. Ez pedig felelősséggel jár: a megértés és megtartás felelősségével.

Mezey Katalin

Határ Győző: Aranyszáj

(1660 esztendővel e sorok írója előtt Szent Ágoston 354. november 13-án, az észak-afrikai Tagastében, a mai, algériai Szuk-Akhraszban született)

lám Ágostonnal egy-napon születtem
(szagolhatod rajtunk a manichaeust
így hát szépecskén megférünk mi ketten

e füst-óarany templomi keretben
mit is elibéd tárva – láthatni most:
mindegy mit mondunk: a HOGYANJA! MÓDJA!
az az elbűvölő és a gyönyörű
de van is igazánda titkos kódja

hogy mintha tenn-elmédben gondolódna
karácsonyfadísz és holdezüstfenyő
az aranyszájúság – az a megejtő
s légyen bár tematikánk sűrű setét
elkárhozás és légyen ama lejtő

Eleve-Elrendelt s kétségbeejtő –
a csengésbongás rhétor művészetét:
polip mágnességét le nem küzdheted!
...Szintúgy a másik: Bach János Sebestyén
mindegy mit zenél – bűt bibliát hitet

soha filozófust meg nem térített
és mégis: véle áldott minden estém
általuk áldott szó és muzsikálás
mindegy aranyszáj mit hiblibablatyol
ha katharszisa róptét érte hálás

vagyok: a magos égig nincs megállás
lemarad úrállomás csillaglabor
az értelmét nem – csak a zsongítását
lesem-keresem szónak és zenének
nem istenükkel sor szent képe-mását:

a létegész hű eggyéolvadását –
szállton-elszállni oly jó szállni velük...

Ízes Ízek

Április

Párizsikrém

A párizsit kemény tojásokkal ledaráljuk, margarinnal, tejjel keverjük. Sóval, borssal, mustárral ízesítjük. Primőr retekkel tálaljuk.

Seidl Ambrus

FENYŐ FÜRÉSZÁRU

deszkák, OSB lapok, lécek, kerítéslécek, pallók, szegőlécek, gerendák, lambéria

TÚZIFA
bükk, tölgy, akác, akácfaoszlop

KAPUFA BT. Gyomaendrőd, II. ker. 467.
06/70 513-95-14
A kondorosi úton, a vásártér után

SZONDER

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalpbélés gyártás

Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

Mobil: 06 20 451 1944

HIRDESEN ÖN IS LAPUNKBAN!

NARANCS A LEGJOBB
TURI HASZNÁLTRUHA
ÜZLET

FOLYAMATOS ÁRUFELTÖLTÉS
KRÉM ÉS EXTRA MINŐSÉGŰ

TAVASZI KÉSZLET, KEDVEZŐ ÁR
Nézzon be hozzánk minden nap!

Gyomaendrőd Fő út Mikes út sarok

NARANCS AJÁNDÉK

TAVASZI-HÚSVÉTI

AJÁNDÉKOK

DÍSZTÁRGYAK

Gyomaendrőd Mikes út Fő út sarok (a Narancs Turi mellett)

Tányéros tévé, bárhol az országban

upc direct

Bronze csomag 29,

Silver csomag 40

magyar nyelvű műsorral

Akár 3 beltéri egységgel!

Kiváló minőség

Gyors bekötés!

Silver csomag	Bronze csomag	M1	DSF
		M2	JimJam
TV2	Minimax	RTL Klub	Disney Channel
Viasat3	BeBe TV	Cool	VIVA TV - magyar
Filmúzeum	MTV - magyar	Duna TV	MTV Hits
Magyar ATV	MTV Dance	Hír TV	MTV 2
Comedy Central	VH1	Zone Reality	VH1 classic
Travel Channel	Viva - német	Discovery Channel	MTV Europe
Spectrum	Sky News	Animal Planet	CNN
National Geographic	BBC World	TV Paprika	Euronews
Film+	DW TV	Hallmark	CNBC Europe
Eurosport	ZDF	Eurosport 2	Pro7
Extreme Sports	Rai Uno		
		AXN	Sport 1
		Echo TV	Sport 2
		Viasat Explorer	Sport Klub
		Viasat History	Cartoon Network
		Deko	Boomerang
		MGM	Blue Hustler

Ezen felül még számos szabadon fogható csatorna!

Részletes feltételekről érdeklődjön üzletünkben
Telemax Távközléstechnika
Békéscsaba Gyóni G u. 6. Tel.: 66/442-755
Mobil: 20/337-8010; 20/9-629-681

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, kité szívünkben élnek:
Háiba szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

ERDÖSI VERONIKA, PÁPAI SÁNDOR özvegye, aki Endrődön a Bányász u. 1. sz. alatt lakott, 82 esztendőskorában az Égi Hazába költözött. Gyászolják: fia, leánya, menyje, veje, unokái, dédunokái és a rokonság

FILIPOVICS LAJOS, aki Endrődön a Körös u. 17. sz. alatt lakott, 73 évesen március 14-én az Égi Hazába költözött. Gyászolják: gyerekei párjukkal, unokái, dédunokái és a rokonság

HORNOK JOLÁN, GYURICZA LAJOS özvegye, aki Endrődön a Zöldfa utcában lakott, 84 éves korában március 12-én megtért Égi Urához. Gyászolják: leánya, veje, testvére és a rokonság

KIS JULIANNA, aki Endrődön a Tánacsics u. 22. sz. alatt élt, 55 évesen március 5-én befejezte földi vándorútját. Gyászolják: leánya, fia, menyje, unokái, testvére és a rokonság

SOLYMOSI JÁNOSNÉ LAURINYECZ MÁRIA ny. gimnáziumi tanárnő, aki Gyomán a Kölcsey utcában lakott, életének 88., házasságának 60. évében március 15-én visszaadta lelkét teremtőjének.

Temetése Csorváson volt március 27-én, Gyomán gyászmisén imádkoztunk érte. Gyászolják: férje, fiai és a család

SZMOLA JÁNOS, aki Endrődön a Selyem u. 59. sz. alatt lakott, 83 éves korában március 9-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolja: leánya, unokái, testvérei és a rokonság

TAKÁCS JULIANNA, BERKI JÁNOS özvegye, aki Gyomán lakott, február 23-án 90 éves korban az Örökkévalóság Honába költözött. Gyászolják: leányai, vejei, fia, menyje, unokái, dédunokái és a rokonság

Köszönetnyilvánítás

2010. február 27-én 13 órakor temettük el férjemet, **dr. Szilágyi Ferencet**. Ítéletidő volt: esett az eső, fújt a szél, a templomban is hideg volt. Mindezek ellenére a gyomai templom megtelt, az Emberek végighallgatták a méltatásokat, a búcsúztatásokat, és a szertartás végén némán, felállva adták meg a végtisztességet a kivonuló koporsós menetnek. Köszönöm. Mint ahogy azoknak is köszönöm, akik ugyan nem tudtak eljönni, de gondolatban elbúcsúztak Tőle.

Tudta, hogy sokan szeretik, becsülik munkásságát. Az itthon töltött utolsó tíz évben ezt folyamatosan érezte. Itthon volt, jól érezte magát. Itthon akar maradni halála után is.

A szülőföld temetője befogadta, régi ismerősök, barátok vannak a közelben eltemetve.

Sokan meg tudják látogatni ezután is. És ha elővesszük a könyveit, még beszélgetni is tudunk Vele.

Isten nyugosztalja és őrizze.

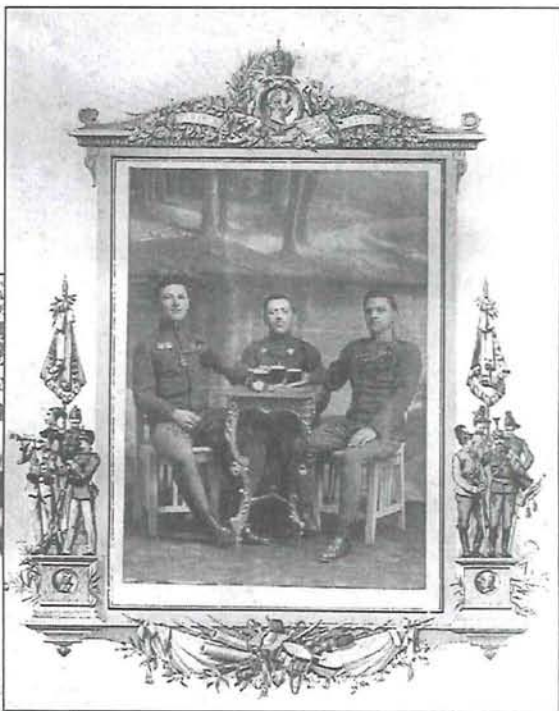
Szilágyiné Németh Eszter

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrődi Katolikus Központi Temetőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni. További információ a plébánián hivatalos időben személyesen, vagy a 66/283-940-es telefonszámon.

Fényképalbum

Bal oldali kép:
Középen Bence Józsefné tanítónő hunyai lányokkal

Jobb oldali:
1914-es háború - a középső Hornok Máté hunyai lakos

Budapesti endrődi találkozó

Tájékoztatom
a Tisztelt fogadókat,
hogy a Fő út 14. sz. alatti
ENDRŐDI LOTTÓZÓ
nyitva tartása
a 2010-es esztendőben:

Hétfő	de. 8.00–12.00	du. 13–17
Kedd	de. 8.00–12.00	du. 13–17
Szerda	de. 8.00–12.00	du. 13–18
Csütörtök	de. 8.00–12.00	du. 13–17
Péntek	de. 8.00–12.00	du. 13–18
Szombat	de. 8.00–18.00	
Vasárnap	de. 9.00–12.00	

*Továbbra is szeretettel
várok mindenkit!*

Oszlácsné SORSJEGY

Kedves vásárlóim!

Áprilisi ajánlataim:

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

- Megérkeztek a tavaszi kerti vetőmagok
- Zöldségfélék, virágmagok, virághagymák
- Rózsatövek, dughagyma, bioburgonya
- Lemosó permetező szerek
- Műtrágyák, növénytápok, virágföldek
- Kerti szerszámok, fűnyírók, szivattyúk
- Gumszizmák, munkavédelmi bakancsok
- Esőruhák, védőkesztyűk, takaróponyvák
- szegek, csavarok, kézi szerszámok
- Zárak, lakatok, postaládák
- Kandallók, szenes kályhák, kályhacsövek
- Elemek, izzók, műanyagáruk, fóliák
- Konyhai eszközök, műanyag kukák, stb.

Várom kedves vásárlóimat!

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület *

Főszerkesztő: Iványi László * Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel., Fax: (66) 283-940 (20) 9457-843 varosunk@gmail.com *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Polányi Éva, Sóczó Géza, Dr. Szabó Béla, Dr. Szonda István *

Felelős kiadó: Vaszkó András * Megjelenik minden hónap első hétfőjén, Interneten minden hónap elsején *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: varosunk@gmail.com